

Leto X Številka 10
Jesenice, 8. marca 1968

**ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA
KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE**

— Ureja redakcijski odbor — Glavni
in odgovorni urednik Joža Varl — Ro-
kopisov in fotografij ne vračamo —
Naslov: Uredništvo »Železarja«, Železar-
na Jesenice. Telefon int. 758 in 394 —
Tisk ČP »Gorenjski tisk«.

ŽELEZAR

Izvršitev programa skupne in blagovne proizvodnje za februar 1968

Delovna enota	Skupna proizvodnja			Blagovna proizvod.		
	program	izvrš.	indeks	program	izvrš.	indeks
Plavž	11.160	10.131	90.8			
Martinarna	24.000	25.321	105.5			
Elektro peč	5.460	5.962	109.2			
Livarne	615	373	60.6		74	
Opekarna	1.690	1.609	95.2	150	323	215.4
TOPILNICE:	42.925	43.396	101.1	150	397	264.8
Bluming	21.500	25.093	116.7	400	815	203.6
Linija rezanja	6.300	7.865	124.8	1.700	2.529	148.7
Profilarna		83			77	
Težka proga	3.750	4.295	114.5	335	502	149.8
Lahke proge	2.166	2.991	138.1	1.313	2.062	157.1
Žič. v. Jesenice-Bela	4.250	4.144	97.5	90	634	705.0
Valjarna 2400	7.350	7.298	99.3	7.090	6.838	96.5
Valjarna 1300	3.800	3.982	104.8	3.700	3.888	105.1
Jeklovlek	805	722	89.6	803	719	89.6
VALJARNE:	49.921	56.473	113.1	15.431	18.064	117.1
Hladna valjarna	2.000	2.120	106.0	1.980	2.113	106.7
Žičarna	3.300	3.630	110.0	2.000	2.103	105.1
Žebljarna	802	886	110.5	789	871	110.4
Elektr. odd. — žica	825	737	89.3	820	778	94.9
— prašek	40	46	116.5	40	47	116.5
PREDELOVALNI OBRATI:	6.967	7.419	106.5	5.629	5.912	105.0
ŽELEZARNA:	99.813	107.288	107.5	21.210	24.373	114.9

Blagovne proizvodnje za dom je bilo: planirane 403 tone
izvršene 283 ton.

Odprava: 26.100 ton
1.531 ton romunskih blumov.

Topilnice: Martinarna in elektro peč sta plan presegle, vendar smo kljub temu v vseh obratih čutili pomanjkanje vložka. Vzrokov za to je več: v letošnjem letu smo začeli z zelo nizkimi zaloga-
mi kot posledice negotovosti, kaj bo z naročili. Drugič je martinarna ob sicer veliko težjem programu vtila 34 iz-
ven programskih šarž, od tega polovico ne po lastni krivdi. Tretjič je dobro delo fi-
nalnih obratov zmanjšalo že itak majhne zaloge v 2 me-
secih za nadaljnjih 6.000 ton. Današnje zaloge blokov in polizdelkov zadostujejo koli-
činsko v poprečju za 3-teden-
sko obratovanje, če pa upo-
števamo še, da je del tega vložka neuporabnega, je za-
log še manj. Razumljivo je, da je programiranje ob takem stanju zelo težko in da mora-
jo predpisane šarže »sedeti«. Če električna peč v februarju ne bi imela redukcije toka, bi dosegla proizvodnjo čez 6.500 ton.

Valjarne: Skupna in bla-
govna proizvodnja sta bili vi-
soko preseženi. Plana ni do-
segel le jeklovlek, ker so na-
ročila prišla šele v januarju z asortimanom na vseh val-
jih. Zaradi natrpanosti pro-
gramov v profilnih valjarnah, se ves spekter dimenzij ni mogel zvaljati. Valjarna 2400 je svojo slabšo blagovno pro-
izvodnjo nadoknadila z od-
premo debele pločevine iz za-

loge. Valjarna tanke pločevi-
ne je kljub slabšemu preskr-
bovanju z Bele preseгла svoj mesečni plan. V profilnih val-
jarnah smo zaradi kritičnosti vložka prevzeli lažji program za prodajo, za kar smo upo-
rabili kvadratne grediče iz stare valjarne žice. V reali-
zacijo plana valjarne žice se je vključila tudi nova proga na Beli, ki je zvaljala žico Ø 11 in 7 mm za izvoz in za potrebe žičarne. Bluming je prevajal tudi 1.530 ton romunskih ingotov v blume po-
leg 502 ton blagovne proiz-
vodnje za dom.

Predelovalni obrati: Plan za hladno valjarno in žičarno je

bil dovolj realno postavljen. V žičarni smo v dveh mesecih porabili tudi 1.000 ton ruske žice in začeli s predelavo ve-
likih kolobarjev z Bele. Žeb-
ljarna bo po prehodu na 3-iz-
mensko obratovanje dosegla še več, elektročni pa je z ori-
entacijo samo na domače tr-
žišče dosegel maksimum.

Celotna Železarna je imela blagovne proizvodnje 24.373 ton, odprave pa 26.100 ton, kar gre na račun zmanjšanja zalog končnih izdelkov in delno neodpravljenega ma-
teriala iz preteklega meseca. Valjarna Bela je poleg tega odpravila še 1.530 ton preva-
ljanih blumov za Romunijo.

-cc

23. seja DS Železarne

Potrjen zaključni račun za leto 1967

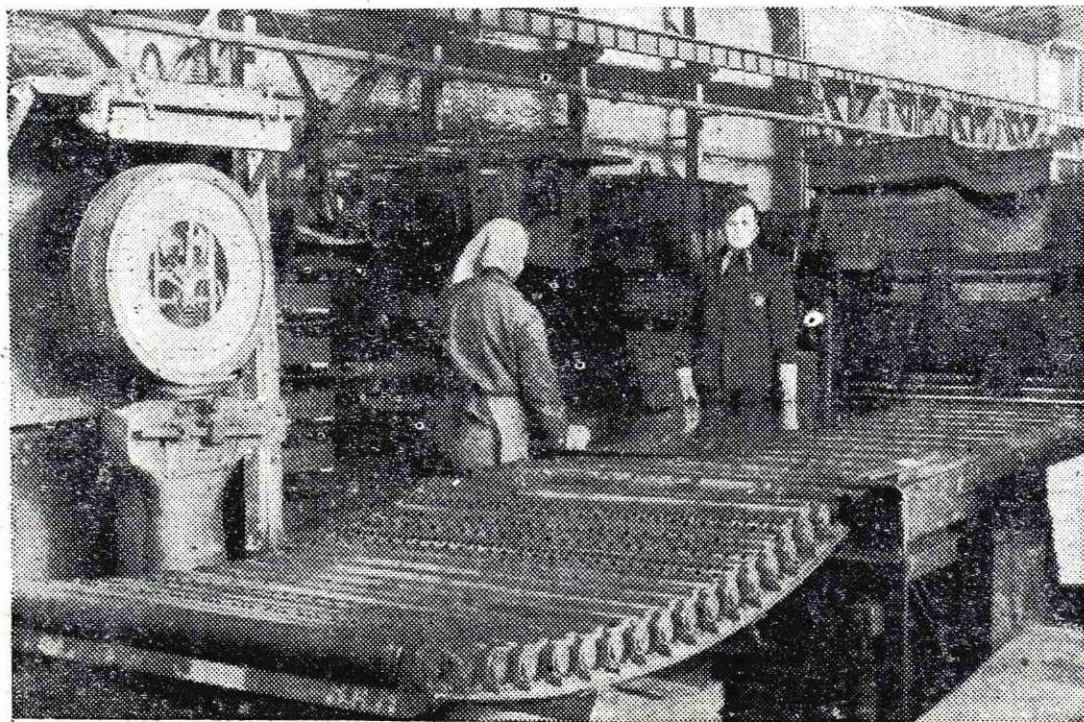
V sredo, 28. februarja 1968 je bila 23. seja delavskega sveta Železarne, na kateri so obravnavali zaključni račun za leto 1967. Poleg tega so, kot po navadi, sprejeli še poročilo direktorja Železarne o izvrševanju sklepov 22. seje delavskega sveta, potrdili poročilo o delu upravnega odbora med 22. in 23. sejo delavskega sveta in ob koncu rešili še nekaj tekočih vprašanj.

Predno so prešli k obravnavi zaključnega računa, so na predlog direktorja finan-
čno računskega sektorja po-
trdili inventurne razlike, ki so po ugotovitvah komisije za gospodarstvo in osnovna sre-

dstva nastale predvsem zara-
di prekvalifikacij in v nobe-
nem primeru ni bilo osebnega okoriščenja. V zvezi z in-
venturo so sklenili, da mora-
mo v Železarni urediti enot-
(nadaljevanje na 2. str.).

Ob 8. marcu iskreno čestitamo vsem sodelavkam in ženam v občini Jesenice in Radovljica.

- Uprava podjetja
- Samoupravni organi podjetja in delovnih enot
- Tovarniška konferenca ZKS
- Izvršni odbor Sindikalne organizacije
- Tovarniška konferenca ZMS
- Uredništvo Železarja



Potrjen zaključni račun za leto 1967

(nadalj. s 1. strani)

no evidenco elektromotorjev in instrumentov ter da moramo zaloge R-5 inventirati še med letom.

K obravnavi zaključnega računa je podal direktor Železarn uvodno poročilo v katerem je analiziral vse glavne postavke zaključnega računa za preteklo leto in celoten položaj Železarn v lanskem letu, na koncu pa je predložil še sklepe in ukrepe, ki naj bi izboljšali stanje v kolektivu. Zaključni račun je tolmačil direktor finančno-računovskega sektorja, predsednik komisije za gospodarstvo in osnovna sredstva pa je k zaključnemu računu dodal še stališče komisije.

Naš zaključni račun izkazuje 688.853.562.- N din celotnega doodka ter 86.522.879.- N din doodka. Osebnih dohodkov izplačanih v lanskem letu niso pokrili za 10.538.106.- N din. Razlika se je morala kriti iz rezervnega sklada Železarn, ki je znašal lani 13.646.858.- N din. Zaradi tega je v rezervnem skladu sedaj ostalo samo še 3.108.752.- N din.

Z namenom, da se v tekočem letu izboljša stanje in naše poslovanje so na seji sprejeli naslednje sklepe:

1. Upravi podjetja so naročili, da mora izdelati sanacijski program do 1. maja letos za zunanje ter do obravnave finančnega plana za notranje ukrepe. Sanacijski program mora pri zunanjih faktorjih upoštevati problemat. obratnih sredstev in nelikvidnosti, pri notranjih ukrepih pa zmanjšanje vezave obratnih sredstev in s tem hitrejša obračanja sredstev, povečanje proizvodnje in produktivnosti ter zmanjšanje materialnih stroškov.

2. Za kritje najnujnejših potreb, ki se ponavadi krijejo iz sklada skupne porabe, so naročili upravi podjetja, da zaprosi pri općinskem ali republiškem rezervnem skladu za ustrezno posojilo.

3. Sklenili so, da je treba v 1968. letu sprejeti v celoti povečani dotok naročil in organizirati proizvodnjo tako, da bo znašala mesečna blagovna proizvodnja 26.000 ton, kar pa je treba kasneje še povečati do 30.000 ton.

4. Čimprej je treba vzpostaviti organizacijo ekonomskih enot in obračun njihovega poslovanja na osnovi dohodka. Osebnih dohodkov bi začasno še obračunavali po enoti proizvoda, dočim bi stroške analizirali že po načinu izračuna dohodka in ne kot do sedaj po načinu zvišanja in znižanja planiranih stroškov.

5. Vpeljati je treba skrajno varčevanje pri vseh stroških in je zato treba usposobiti ustrezni oddelek tehniških služb vzdrževanja ter interno finančno kontrolo za ostale stroške.

6. Pospešiti korišćenje rezultatov oddelka za organizacijo dela in uvajati tehni-

čne norme v vseh enotah, kjer je to mogoče.

7. Odstraniti pomanjkljivosti, ki so se pokazale v delu reorganiziranega vzdrževanja in izboljšati vzdrževanje tudi pri tekočem in preventivnem vzdrževanju.

8. Nadaljevati z borbo za znižanje vseh vrst odsotnosti in boljše korišćenje delovnega časa na delovnem mestu.

9. Treba je zmanjšati oziroma zaloge R-3, R-5 in R-6 uskladiti s sprejetimi normativi.

10. Pri investicijski dejavnosti je treba prioriteto dodeliti objektom, ki vplivajo na zniževanje stroškov v talilnicah in investirati naprave, ki bodo dale povečan finančni efekt v finalizaciji.

11. Dela iz sredstev investicijskega vzdrževanja se morajo vsako leto inventirati po kriteriju finančne porabe in stopnje izgotovljenosti dela. Ne glede na oba kriterija se morajo dela obračunati z 31. marcem naslednjega leta.

12. Takoj je treba pranehati z naročanjem po kriteriju označbe šifre 8, ker v lanskem letu obrati niso upoštevali sklepa delavskega sveta Železarn, da je vsako takšno delo treba pokriti z znižanjem stroškov proizvodnje do konca leta. Pooblastili so upravni odbor, da na prvi prihodnji seji pregleda vsa tekoča naročila po šifri 8 in da odobri le najnujnejša dela.

13. Upravnemu odboru so naročili, da imenuje komisijo, ki mora v roku enega meseca analizirati vzroke preko račitve investicijskega vzdrževanja v 1967. letu, oziroma neizpolnjevanje obvez pri delih po šifri 8.

14. Odgovornim službam so naročili, da predložijo program investicijskega vzdrževanja in program amortizacije za zamenjavo v potrditev delavskemu svetu Železarn. Prav tako morajo odgovorne službe predložiti delavskemu svetu podjetja v potrditev vse spremembe teh programov čez leto.

Na seji so nato potrdili in sprejeli še zaključne račune gostinske enote ŽELEZAR, Železarskega izobraževalnega centra in obratne ambulante, ker je Železarna ustanovitelj teh enot.

V nadaljevanju seje so na predlog upravnega odbora sprejeli odpoved delovnega

razmerja sekretarja podjetja zaradi upokojitve in imenovali razpisno komisijo za razpis prostega delovnega mesta. Imenovali so še dve razpisni komisiji za prosta delovna mesta: vodja tehniških služb vzdrževanja, vodja oddelka za varstvo pri delu in vodja oddelka za zdravstveno socialno varstvo.

Sklenili so, da bodo vse zaposlene žene v Železarni na svoj praznik 8. marca proste in se jim zato prizna izredno plačan dopust.

Upravi podjetja so naročili, da pripravi in skliče konferenco o vzdrževanju. Na to konferenco se poleg članov delavskega sveta Železarn povabijo še vsi obratovodje in predstavniki ustreznih služb.

Ob koncu so še sklenili, da se v marcu skliče zbor delovne skupnosti Železarn, na katerem je treba obravnavati zaključni račun za 1967. leto in predlog spremembe pravilnika o odgovornosti delavcev v Železarni. Predsedniki zborov so dolžni v smislu tega sklepa v marcu sklicati zbere svojih enot, služba finančno računovodskega sektorja pa mora za zbere pripraviti kratko tolmačenje zaključnega računa skupaj s sklepi sprejetimi na tej seji DS Železarn.

Dosežki reparaturnega varjenja v vzdrževanju

Varilna tehnika je v zadnjih letih zelo napredovala. Razvili so nove postopke varjenja, kot npr. varjenje v zaščitni atmosferi Ar, CO₂ (TIG, MIG, MAG), navarjanje s trakom pod praškom, varjenje in rezanje s plazma plamenom itd.

Tudi v Železarni smo v tem pogledu lani naredili velik korak naprej. V elektroodnem oddelku so izdelali veliko novih kvalitet elektrod, tako da je sedaj izbira tudi med domačimi elektrodami zelo velika, kar nam dokazujejo naslednji primeri.

Z elektrodami EVB-50 smo varili in navarjali rotor iz jeklolitine za HE Bajna Bašta, ki je bil izdelan v naši livarni jekla. Porabili smo 960 kg 6 mm elektrod.

Z enakimi elektrodami smo varili tudi vodila strojnih škarij z Javornika. Za te

Ali so nekatere seje DS DE res le formalnost?

V statutu Železarn beremo v 52. členu, da predsednik najmanj enkrat mesečno sklicuje sejo delavskega sveta delovne enote. O rednosti in ne-rednosti sklicevanja sej delavskih svetov v posameznih delovnih enotah smo lahko brali v naši rubriki »Pogovori o samoupravljanju« (Železar 8). Vprašanje, ki ga odpira praksa, pa je, kdaj v mesecu predsedniki sklicujejo seje DS. Iz zapisnikov sej, pa tudi iz zapisov v našem časniku, lahko večkrat razberemo, da so bile seje ob koncu meseca. Na teh sejah govorijo, kot je tudi zahteva statuta Železarn, o izpolnjevanju proizvodnega programa za pretekli mesec in o proizvodnem programu za naslednji, to je tekoči mesec.

Vprašanje je, kako lahko samoupravni organ vpliva na boljše proizvodne rezultate in na sam proizvodni program, če analizira delo delovne enote 20 ali še več dni po preteku meseca in govori o mesečnem proizvodnem programu, ki ga že 20 ali

več dni izvajajo? Po zasledovanju dela upravnega odbora Železarn lahko ugotovimo, da le-ta zelo redno obravnava rezultate preteklega meseca in proizvodni program tekočega meseca že prve dni v mesecu. Podobno bi morali sklicevati seje tudi predsedniki delavskih svetov delovnih enot. V nasprotnem primeru pa se mi zdi, da so seje res le formalnost.

Verjetno zaradi tega upada tudi zanimanje članov samoupravnih organov za delo, ker pri takem načinu dela res ne morejo vplivati na boljše delovne rezultate, boljše organizacijo, tehnologijo, delovno disciplino in drugo. Med prizadevanja za večjo učinkovitost samoupravnih organov sodi tudi rednost in točnost pri sklicevanju sej delavskih svetov. Člani DS pa bodo tako dobili občutek, da s svojimi stališči in mnenji res lahko tudi vplivajo na boljše delo delovne enote, skozi to pa bo naraščalo tudi zanimanje za proizvodne in druge probleme delovnih enot.

škarje, ki so bile iz jeklolitine, je bila zahteva, da se čim manj deformirajo. S pravilnim postopanjem smo to res dosegli, saj se je vodilo skrivilo samo za 0,3 mm. Tako smo zvar samo malo obrusili in privijali nazaj nova vodila. S tem smo dosegli, da je bil zastoj v proizvodnji zelo kratek.

Nadalje smo varili tudi reductor za navijalec odpadka nove valjarne žice iz sive litine z elektrodami VAL. Varili smo ga toplo, tako da smo ga predgrevali na 600°C in šele nato varili.

Hladno pa varimo vse manjše razpoke ohišij elektromotorjev, reductorjev, ventilov, batov itd. z elektrodami EZ-Ni, ki jih izdelujejo v Zagrebu.

G. L.

Železarski globus

AVSTRALIJA — Avstralska rudarska družba Hamersley Iron Pty. Ltd. bo izvozila v prihodnjih desetih letih 40 milijonov ton železove rude na Japonsko. Z izvozom bodo pričeli v letošnjem oktobru in ta družba bo s tem postala največji izvoznik železove rude za japonske železarnice. Glede na ugodno ceno računajo japonske železarske strokovnjaki, da bodo v bližnji bodočnosti povečali skupen uvoz železove rude iz Avstralije pa 30 do 35 milijonov ton letno.

V tem sestavku je zajetih samo nekaj primerov reparaturnega varjenja, vendar nam to prepričljivo pove, da so tudi varilci v naši Železarni v preteklem letu veliko prispevali za boljše in cenejše vzdrževanje. Z dobrimi varilskimi kadrom se podobna dela kot so opisana lahko izpeljejo zelo natančno, uspešno in sorazmerno poceni.

Vsi, ki se ukvarjajo aktivno z varilno tehniko, so z opisanimi primeri pokazali pravo vrednost reparaturnega varjenja v modernem vzdrževanju strojnih naprav.

G. L.

Misli

Skopost bolj nasprotuje varčnosti kakor darežljivost.

Nekaterim ljudem je usojeno, da so bedaki, če ne uganjajo bedarij po preudarku, pa jih k temu prisili usoda.

Življenje zagode včasih take, da je potreben kanec norosti, če se hoče izmotati.

La Rochefoucauld

Integracija železarn na televiziji

V četrtek, 14. t. m. bo ob 20.30 ljubljanska televizija v oddaji »Aktualni razgovori« prenašala direkten razgovor s predstavniki železarn Jesenice, Ravne in Store o pripravah in stališčih posameznih železarn v prizadevanjih za integracijo slovenskih železarn.

Na oddajo posebej opozarjamo vse naše sodelavce.

Vsaj 26 000 ton mesečne blagovne proizvodnje

Na 25. seja upravnega odbora, ki je bila v torek, 5. marca 1968, so obravnavali poročilo o izvršenem proizvodnem programu v februarju, potrdili so operativni plan za marec, govorili so o predlogu organizacije in vsebine dela kadrovskega sektorja, obravnavali poročilo o centraliziranem in enotnem načinu preskrbe z ognjevarnim materialom ter reševali tekoča vprašanja in prošnje.

Poročilo tehničnega direktorja o izvrševanju proizvodnega programa so vzeli na znanje in ugotovili, da smo v februarju zadovoljivo delali in dosegli rezultate, ki jih niti nismo pričakovali. Ugotovili so tudi, da je to jamstvo, da v prihodnjih mesecih napravimo še več in zadovoljimo sklepu delavskega sveta Železarne, ki je obvezal odgovorne organe Železarne, da mora biti mesečna proizvodnja vsaj 26.000 ton blagovne proizvodnje. V smislu tega sklepa delavskega sveta Železarne so potrdili operativni plan za marec in sklenili oziroma naročili odgovornim organom, da težijo za tem, da proizvodnja v prihodnjih mesecih še naraste.

Predlog organizacije in vsebine dela kadrovskega sektorja so potrdili in k samemu predlogu niso imeli posebnih pripomb. Menili so, da je predlog dobro pripravljen in da bo dobro služil kot osnova za nadaljnje razvijanje kadrovske službe v Železarni, predvsem na dognanih strokovnih in znanstvenih principih. Vodstvu kadrovskega sektorja so naročili, da na podlagi sprejetega predloga izdela organizacijsko shemo kadrovskega sektorja ter program izvajanja in uresničevanja predloga s konkretnimi akcijami. Tako dopolnjen predlog naj kadrovskega sektorja posreduje komisiji za organizacijo dela, produktivnost in nagrajevanje, da ga prouči in predloži tudi delavskemu svetu Železarne v potrditev.

S poročilom komercialnega direktorja o centraliziranem in enotnem načinu preskrbe z ognjevarnim materialom so se strinjali, vendar so imeli pripombo k 7. točki predvidene pogodbe, ki ureja odnose in odgovornosti Železarne za transport in razkladanje ognjevarnega materiala od železniške postaje do skladišča v Železarni. Zato so naročili komercialnemu direktorju, da to točko precizira in celotno poročilo posreduje komisiji za gospodarstvo in osnovna sredstva. Komisija bo predlog proučila in ga s svojimi stališči posredovala delavskemu svetu Železarne v potrditev.

Med pregledom sklepov zadnjih dveh sej upravnega odbora so obravnavali vlogo delovne enote žebjarne glede plačevanja kadra na priučevanju, kar je ostalo nerešeno z ene prejšnjih sej. Na predlog kadrovskega sektorja so sklenili, da so delovne enote upravičene zahtevati plačevanje delavcev v času priučevanja iz sredstev pred

razdelitvijo, če je doba priučevanja daljša od dveh mesecev in v naslednjih primerih:

— če se uvaja nova izmena na podlagi sklepa upravnega organa in na podlagi odobritve pripadajočega normativa,

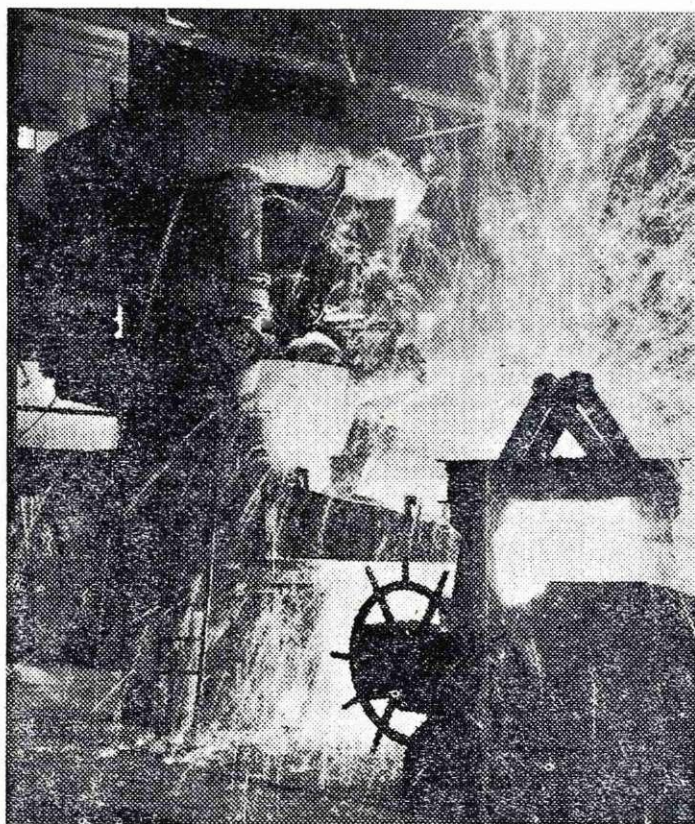
— če je poizkusno obratovanje novih naprav.

V vsakem primeru mora delovna enota kriti stroške priučevanja iz lastnih sredstev za kvalificirane delavce do 2 % na predpisani normativ, za ostale delavce pa se stroški priučevanja krijejo iz sredstev osebnih dohodkov pred razdelitvijo.

Med tekočimi vprašanji so rešili še nekaj vprašanj, ki pa jih morajo posredovati prek ustreznih komisij še delavskemu svetu Železarne v potrditev, ker spadajo ta vprašanja v njegovo pristojnost. Med drugim bodo predlagali delavskemu svetu Železarne na prvi prihodnji seji, da tudi v letu 1968 ostane za letne dopuste enak regres kot

lansko leto in enaki kriteriji za koriščenje. Izvršnemu odboru sindikalne organizacije Železarne in kadrovskemu

sektorju so naročili, da do takrat pripravi konkretne podatke in plane koriščenja dopustov.



Prvi šarž iz nove kupolke v sivi livarni

Ugodni rezultati v februarju v valjarni 2400

V mesecu februarju so v DE valjarni 2400 dosegli dobre proizvodne uspehe. Kljub koledarsko krajšemu mesecu so odpravili 8.473 ton debele pločevine, od tega na redna naročila 6.708 ton, za domače potrebe naših strojnih delavnic in predpločevine (za rebrasto) 461 ton ter na izredna naročila 1.304 ton.

Na izredna naročila je bilo odpravljen največ pločevine iz zaloge (predelave), ki se je nabrala v drugi polovici lanskega leta, ko je bila kriza na domačem tržišču za plama debele pločevine.

Da je iz dneva v dan večje zanimanje domačih in tujih kupcev za našo kvaliteto debelo pločevino, dokazuje to, da je 1.304 ton odpravljen pločevine na izredna naročila in da je bilo že v I. polovici februarja II. tromesečje prezasedeno in to v glavnem z dobrimi specifikacijami. Tako

ima npr. samo Metalka, eden naših največjih odjemalcev, naročenih kar 2.800 ton standardnih dimenzij. Poleg domačih naročil za II. tromesečje imamo še okoli 1.200 ton naročene specialne pločevine za izvoz (ESSEN) ter 300 ton navadne SM pločevine za Italijo. Naročil imamo torej dovolj, samo potrebno jih bo še realizirati.

Da bomo lahko realizirali naročila ter s tem obdržali kupce in sebi zagotovili delo in življenjsko eksistenco, se bomo morali člani kolektiva,

če bo potrebno, odreči tudi kakšnemu dela prostemu dnevu. Samo na ta način se bomo lahko izognili zaostankom in obdržali poslovni ugled pri kupcih.

Dovolj zgovorno nam pove citiran pripis k naročilu, kakšno važnost posveča naročnik dobavnemu roku: »V kolikor ne bo dobavni rok točen, si kupec pridržuje pravico stornacije celotnega naročila.«

Ravno zaradi takih zahtev vodilni kader predvideva občasno tudi delo v nedeljah in ne zaradi tega, da ne bi privoščil tudi delovnemu človeku prostega dneva, kot žal nekateri člani kolektiva mislijo.

Ali bo kliring rešil neli-kvidnost?

Zaradi vedno večjega zadolževanja med podjetji v zadnjih letih, je te dni po hitrem postopku zvezna skupščina sprejela zakon o posebnem načinu plačila določenih obveznosti uporabnikov družbenih sredstev. Zakon o kliringu oziroma o medsebojnem pobotanju obveznosti in terjatev je utemeljen z ugotovitvijo, da je medsebojno zadolževanje v zadnjih letih izredno hitro naraščalo. Po informacijah zveznega sekretariata za finance so ob koncu lanskega leta znašale terjatve delovnih organizacij do kupcev 4.270 milijard S din, neplačane obveznosti delovnih organizacij pa 3.300 milijard S din. To je vnašalo v delovne organizacije rastoče težave in probleme, ki so se predvsem odražali v rudarstvu, črni in barvni metalurgiji, ter v tekstilni in živilski industriji. Seveda pa sam zakon še ne bo prinesel splošnega izboljšanja likvidnosti. Zakon je mišljen le kot uvod za nadaljnje odločilne ukrepe. Potrebni bodo še dopolnilni ukrepi, ki morajo preprečiti še nadaljnje zadolževanje podjetij.

Po podatkih letne bilance so 31. 12. 1967 znašale terjatve Železarne do kupcev v državi 101.624.217 N din, naše neplačane obveznosti v državi pa so znašale 118.025.849 N din. Vsekakor tako stanje hromi poslovno aktivnost Železarne. Tako stanje zahteva tudi od nas skrajno zmanjševanje zalog, ker le tako se bodo lahko krepili tudi skladi in s tem ustvarjale večje možnosti za modernizacijo proizvodnih naprav.



Kratke vesti iz Železarne

Zaloga blokov in polizdelkov

Od 1. 1. 1968 do 1. marca so se zaloge polizdelkov in blokov zmanjšale za 6.000 ton. Valjarna Bela ima 9.106 ton polizdelkov in blokov ter 643 ton romunskih ingotov, ki so naša last. V profilnih valjarnah je še 5.099 ton ingotov in blumov ter 1.476 ton gredic. Od 2.033 ton ima valjarna debele pločevine še 131 ton bram, ostalo so slabi. Tanka pločevina ima 1.138 ton predpločevine in platin. Valjarna žice je znižala zalogo za 300 ton, žičarna pa za 700 ton v dveh mesecih. Jeklovlek ima samo 277 ton materiala, ki ga mora predelati, medtem ko smo zalogo vlečene žice v žeb-ljarni in elektrodnem oddelku le malenkostno znižali. Hladna valjarna je predelala že vse trakove iz ČSSR, zato bo morala valjarna trakov v prihodnje več valjati za ta obrat.

Zgrešene šarže v februarju

Kvalitetni program je bil v februarju zahtevnejši kot prejšnji mesec (več trdih kvalitete). Martinarna je zgrešila po lastni krivdi 18 šarž, 6 šarž je bilo zgrešenih zaradi vložka, 2 šarži zaradi laboratorija, ker je javil napačno analizo Cu, 6 šarž je mehko raztalilo, 2 pa zaradi drugih vzrokov. V februarju je bil grodelj slabše kvalitete (do 0.14 % S), apno je bilo tudi slabše (do 0.71 % S). ASEA peč je zgrešila pri dveh šaržah analizo mejo, pri dveh šaržah pa je bila krivda v vložku. Izdelanih je bilo 91 šarž. BBC peč je imela 110 šarž, 2 sta bili zgrešeni zaradi analize, ena pa zaradi Cr, Ni in Mo v vložku; zadnja šarža gre na račun slabo klasirane rene v valjarnah.

Naročilo brušenega jekla za ZDA

V lanskem letu smo poslali nekaj poskusnih količin nerjavečega jekla za U. N. Alloy Steel Corporation. Po poskusni predelavi so nam sporočili, da so z našo kvaliteto nerjavečih jekel zadovoljni, ne pa tudi z dobavnimi roki, ker smo zakasnili mesec dni. Novo naročilo je za 11 ton nerjavečega avtomatskega jekla AISI 303, ki ga moramo dobaviti do 5. maja v brušenem stanju. Upajmo, da bodo tokrat zadovoljni ne samo s kvaliteto, ampak tudi s točno dobavo.

Preskrbovanje Weissenfelsa z našim materialom

Tovarne verig v Beli peči v sosednji Italiji se vse bolj orientirajo na dobavo našega materiala. Poleg paličastega jekla v kvaliteti RSt 42-1, ki ga ima zaključenega 1.400 ton, z mesečno dinamiko 200 ton, dobavljamo tudi žico iz nove valjarne žice. Po poskusni količini žice v dimenziji Ø 7 in Ø 11 mm so naročili 1.000 ton žice Ø 11 mm z mesečno dinamiko 170 ton in pričetkom dobave v marcu.

Remont žerjava za iztovarjanje žlindre

Na robu nasipa razkladamo žlindro s talnim žerjavom. Enkrat letno delavci žerjavnega oddelka opravijo na njem večje popravilo. Letos bo remont od 15. do 25. marca. Ta čas bomo žlindro razkladali s težkim tirnim dvigalom, ki je ta čas tudi v letnem popravilu in bo do srede marca popravljen. Da se bo tirno dvigalo lahko dovolj približalo ozkemu tiru, bodo progovni delavci položili novega, ob zadnjem normalnem tiru na nasipu. Z dvigalom razloženo žlindro bodo po končanem remontu žerjava porinili čez nasip z rinežem.

Na Beli potrebujemo tehniko večje zmogljivosti

Za tehtanje vagonovskih pošilk imamo v Železarni tri normalnotirne tehtnice. Dolge so po osem metrov, na njih pa lahko stehamo bremena do 40 ton. V Hrenovici in na Javorniku sta bili vgrajeni leta 1938, v Fužinah pa leta 1940. Ker odpošiljamo končne izdelke tudi z Bele, je predvideno, čim bodo denarna sredstva, da se tudi tam postavi nova tirna tehtnica. Glede na to, da bruto teže železniških in naših vagonov dosega že 130 ton, je dogovorjeno, da bi bila tam tehtnica z zmogljivostjo tehtanja do 150 ton težkih bremen, njena dolžina pa bo znašala 16 metrov.

B.

V februarju 49 poškodb na delovnih mestih

Služba za varstvo pri delu je tudi v preteklem mesecu zbirala podatke o poškodbah pri delu. Podatki kažejo, da je bilo poškodovanih 49 naših sodelavcev, od tega v talilnicah 14, v valjarnah 23, v predelovalnih obratih trije, strojno-energetskih obratih 7 in v GEŽ 2 naša sodelavca. Poškodb pa poti na delo in z dela ni bilo.

Remont stare aglomeracije zaključen

V Železarni smo že poročali, da je v teku remont stare aglomeracije v obratu plavž. Z remontom so začeli 16. februarja in staro aglomeracijo usposobili za ponovno obratovanje do 3. marca, tako da so z obratovanjem spet začeli preteklo nedeljo.

V februarju bolje kot v januarju

Na špediciji Javornik smo se pozanimali za podatke o valjanih izdelkih, ki smo jih v prejšnjem mesecu odposlali našim kupcem. Povedali so nam, da se je stanje v primerjavi z januarjem in prejšnjimi meseci bistveno izboljšalo. Takó je težka proga odpravila 503 tone, lahke proge 2.021 ton, valjarna 1300 4.426 ton, valjarna 2400 8.012 ton, jeklovlek 628 ton, valjarna žice 649 ton. Iz bluming valjarne je bilo odposlanih 2.345 ton, od tega je bilo za Romunijo prevajanih 1.531 ton, tako da za prodajo ostane 1.814 ton. Iz valjarne trakov je bilo v minulem mesecu odposlanih 2.411 ton, iz oddelka hladno oblikovanih profilov pa 156 ton. Na ta način je bilo iz naših valjarn v celoti odposlanih 19.623 ton.

Predavanje o delitvi dohodka

Direktor gospodarsko-računskega sektorja Stanko Ravnik je v prostorih Kazine 29. 2. in 5. 3. predaval o temi: »Delitev dohodka v letu 1967«. Z ozirom na važnost predavanja bi bila udeležba lahko večja.

Vpis posojila za obnovo in izgradnjo cest v BiH

V februarju je bila na Jesenicah izvedena akcija za vpis posojila za izgradnjo in obnovo cest v SR BiH. Posojilo so vpisali delavci, rojeni v tej republiki, ki stanujejo in delajo na Jesenicah. Zvedeli smo, da je na Jesenicah vpisalo posojilo 160 ljudi v višini 7 milijonov S din. Samo delavci, ki so rojeni v občini Bosanska Gradiška in zaposleni v naši občini, so vpisali 4.600.000 S din. To vsoto so vpisali 103 delavci. Iz vseh ostalih občin pa je bilo 57 vpisnikov posojila, ki so vpisali 2.400.000 S din posojila. Posojilo bodo vplačali prek investicijske banke v Sarajevu v 36 obrokih.

Seja DS v DE plavž

Delavski svet DE plavž se je 23. februarja sestal na seji, na kateri so obravnavali problematiko obrata in govorili o kadrovskih vprašanjih.

Prvi podatki o letošnjem izvozu

Za leto 1968 imamo že sedaj zaključenih za izvoz 25.000 ton naših izdelkov v vrednosti okrog 2.400.000 US\$. Realizacija v prvih dveh mesecih pa znaša 8.786 ton v vrednosti 866.468 US\$.

Iz Romunije smo prejeli v prevajanje 4.000 ton ingotov, ter odposlali 1.500 ton blumov. Vrednost prevajanja znaša 1.632 US\$.

B.M.

Razširjena seja IO sindikata Železarne

V četrtek, 7. marca je bila popoldan razširjena seja izvršnega odbora sindikalne organizacije Železarne. Poleg članov IO so bili na seji tudi predstavniki in tajniki sindikalnih odborov ter komisija za vprašanje dela in organizacijo samoupravljanja, ki jo sestavljajo predstavniki tovarniške konference ZKS in izvršnega odbora sindikata. Na razširjeni seji so govorili o predlogu stališč o nadaljnjem razvoju samoupravljanja v Železarni, ki je bil sprejet na zadnji seji tovarniške konference ZKS.

8. redna seja sindikalnega odbora valjarne 2400

Člani sindikalnega odbora valjarne 2400 so se konec februarja sestali na redni seji, kjer so pregledali delo odbora in komisij v letu 1967. Ugotovili so, da so posamezne komisije v glavnem dobro izpolnile sprejete naloge.

Dohodki odbora so znašali 2.570 N din. Od te vsote je odbor namenil 1.620 N din za socialne podpore članom kolektiva, ki so bili v bolniškem staležu en mesec.

Glede na minimalna finančna sredstva in številna bolovanja je bil odbor primoran spremeniti kriterij za dodeljevanje podpora v letu 1968. Vsak član kolektiva bo za en mesec bolovanja (najmanj 23 delovnih dni) prejel 50 N din, če pa bo boloval dalj časa, bo prejel za vsake nadaljnje tri mesece bolovanja po 50 N din. Podpore bodo vpisovali v članske knjižice, da se izognejo zlorabam. Ob zaključku seje so sprejeli še nekatere sklepe.

Železarski globus

IRAN — Pred kratkim je pričela obratovati v tej azijski državi prva profilna valjarna, ki bo predelovala uvožene gredice. Zgradilo jo je zahodnonemško podjetje Demag A. G. iz Duisburga pod zelo težkimi klimatskimi pogoji na robu puščave ob Perzijskem zalivu. Njena sedanja proizvodnja zmogljivost je 65.000 ton raznih drobnih profilov letno z možnostjo kasnejšega povečanja na 150.000 ton.

JAPONSKA — Japonska vlada bo uzakonila posebno raziskovalno akcijo, ki bo predvidoma trajala 10 let ter bodo zanjo porabili 28 milijonov dolarjev. Namen te akcije bo razviti postopek direktne proizvodnje surovega jekla. Surovinska osnova tega postopka bi naj bili predhodno delno radurirani peleti in nato predelani v surovo jeklo v posebni električni peči z veliko proizvodno zmogljivostjo. Računajo, da bodo s to akcijo začeli že letos.

Možnosti in dohodka za medsebojnih

Z ugotavljanjem uspeha po delovnih enotah je neločljivo povezano z vprašanjem obračunskih cen, torej vprašanje, po kakšnih ocenah se bo obračunavala »realizacija« med posameznimi enotami.

Ko se ekonomske enote odločajo, kakšno ceno bi naj izbrale, imajo na voljo tri možnosti:

- tržne cene,
- interne prodajne cene in
- planske lastne cene.

Pri izbiri je treba upoštevati specifičnost podjetja, njegovo organizacijsko shemo, velikost, vrsto proizvodnje, količino medsebojnih storitev ekonomskih enot.

Vprašanje izbire najustrežnejše obračunske cene za obračunavanje učinkov med delovnimi enotami je vsekakor zelo težavno, nujno pa ga je treba reševati v okviru prizadevanj za razvoj samoupravljanja in s tem prizadevanj za večjo proizvodnost.

Ce primerjamo gornje tri vrste obračunskih cen, ugotovimo, da v eno skupino lahko uvrstimo tržne cene in interne prodajne cene, v drugo

Večji izdatki od dohodkov tudi v obratni amaulanti

Svet obratne ambulante železarne je na zadnji seji prvokrat potrdil negativni zaključni račun. Stroški ambulantno poliklinične službe so v primerjavi z letom 1966 doseženi le v višini 60 %.

Delovni program obratne ambulante za leto 1967 je bil po pogodbi z Zdravstvenim centrom Kranj in Komunalnim zavodom za socialno zavarovanje Kranj znatno nižji od prejšnjih let. Po omenjenem programu je bilo predvidenih 38.372 ambulantnih pregledov, izvršenih pa je bilo 41.015 pregledov, presežno število 2.643 izvršenih pregledov ni bilo plačanih.

Stroške bolniškega oddelka je komunalni zavod za socialno zavarovanje poravnal le za dva meseca, dočim je bil oddelek odprt do 30. aprila 1967. V tem času se je zdravilo na oddelku 296 oseb, skupaj 2.697 oskrbnih dni.

V preteklem letu je Komunalni zavod za socialno zavarovanje potem, ko je njihova skupščina sklenila, da ne bodo sklepali pogodb z obratnimi ambulantami, plačeval storitve prek zdravstvenega doma. Zdravstveni dom Jesenice je obratni ambulantni čez leto nakazoval akontacije v višini 18,8 % dobljenih denarnih sredstev od Komu-

nalnega zavoda za skupni odkupljeni delovni program. Pri letnem obračunu pa je Zdravstveni dom, tako kot je bilo njemu odbito, tudi obratni ambulantni odbil 3.461.354 S din za pokritje odliva sredstev oziroma za pokritje stroškov bolniškega zdravljenja izven regije — Gorenjske in za zdravila, to je recepte, katere so oz. »naj bi« zdravniki obratne ambulante preveč napisali.

Preveč je vseh preseženih storitev, katere je opravil kolektiv obratne ambulante — predvsem za potrebe aktivnih zavarovancev — članov kolektiva železarne. Ker vse to presežno delo ni bilo plačano, obratna ambulanta pa je po zakonskih določilih morala plačati vse predpisane prispevke, je nastala skupna vsota neplačanih izdatkov v višini 96.767,90 N din. V tej vsoti je 33.176,69 N din nepokritih stroškov za bolniški oddelek, ker je po dogovoru z delavskim svetom Železarne posloval še do 30. aprila. Tu so materialni stroški zdrav-

ljenja 75 pacientov v aprilu in stroški oddelka po ukinitvi, saj je bilo delo na oddelku dokončno zaključeno šele z 31. junijem, potem ko je bilo vse očiščeno, oprano in vskladiščeno. V primanjkljaj je med drugim všteti še: 10.469,06 N din kot 10 % manj nakazanih sredstev za oskrbnidani, 11.403,36 N din amortizacije za bolniški oddelek (8 mesecev) in že prikazani odbitek od plačila stroškov za zdravljenje izven regije in za preveč napisana zdravila.

Svet obratne ambulante je ta zaključni račun potrdil s tem, da se za kritje preseženih stroškov za potrebe bolniškega oddelka obrne na Železarno. Prav tako bodo predložili račun za poravnavo amortizacije Železarni kot ustanovitelju, ker je le-ta po zakonu dolžan poravnati te stroške ob prenehanju dejavnosti. Za ostali primanjkljaj pa bodo obvestili Zdravstveni dom Jesenice, ker je le-ta zastopal obratno ambulanto pri plačniku uslug, to je pri komunalnem zavodu za socialno zavarovanje.

Člani sveta so v razpravi na letno poročilo ugotovili, da je bilo delo kolektiva sicer uspešno, da kljub neurejene-

mu pravnemu statusu ambulantno delo ni trpelo ter, da krivda za neporavnane račune nikakor ne pade na kolektiv, če je le-ta nudil zdravniško pomoč večjemu številu zavarovancev ali morda v večji meri kot je to predvideval plačnik v skladu z njegovimi možnostmi.

Obratna ambulanta Železarne se je torej vpisala v seznam tistih zavodov, ki so poslovno leto 1967 negativno zaključili. Ker je teh več, bo potrebno, da vsi odgovorni razmislimo, kako rešiti ta problem oziroma kako uskla-

dit izdatke z dohodki? Ali s štirimi dopolnilnimi prispevki ob osnovni prispevni stopnji, ali z ukinjanjem zavedov oz. oddelkov, ki nudijo cenejšje usluge? Ob našem razmišljanju pa predvsem ne smemo pozabiti oziroma moramo zahtevati od strokovnih organov, naj le-ti povedo: ali so bili doseženi uspehi v letu 1967 (znižanje bolniške odsotnosti, stvarno manjši izdatki za zdravstveno varstvo) usklajeni z nivojem zdravstvenega varstva zavarovancev ali ne!

P. Z.



Želblji v sodih, namenjeni za izvoz

mnenja glede vključitve v obračunsko ceno obračunavanje odnosov med del. enotami

pa planske lastne cene. Ta razvrstitev je postavljena s stališča, ali cena vsebuje poleg stroškov tudi že dohodek delovne enote ali ne. Potemtakem moramo odgovoriti, da tržne cene in interne prodajne cene vsebujejo poleg poslovnih stroškov in osebnih dohodkov tudi še drugi dohodek. Planska lastna cena pa poleg poslovnih stroškov zajema še osebne dohodke, torej samo tisti del dohodka, ki je namenjen za kritje osebnih dohodkov, tržnih cenah in internih prodajnih cenah je tako zajet tudi tisti del dohodka, ki služi za kritje družbenih potreb in skladov določene delovne enote. Zdaj lahko napravimo in obrazložimo razliko med tržno ceno in interno prodajno ceno, čeprav smo jo zgoraj uvrstili v isto skupino. Razlika med njima obstoji v tem, da tržna cena vsebuje celoten dohodek, ki ga dobi delovna enota; interna prodajna cena pa vsebuje planirani dohodek delovne enote in potemtakem samo del njenega celotnega dohodka.

Glede uvajanja dohodka ali dela dohodka v obračunske

cene za obračunavanje medsebojnih storitev med delovnimi enotami se pojavljajo različna mnenja. Nekateri so proti uvajanju elementa dohodka — v nadaljnjem velja, da osebnih dohodkov ne štejemo za dohodek ali del dohodka v smislu, v katerem bi naj ta bil vključen v obračunsko ceno — v obračunske cene, drugi zopet vidijo v tem pozitivno rešitev. Tisti, ki se ne ogrevajo za vključitev dohodka v obliko tržne cene ali interne prodajne cene, v svojih razpravah in izvajanjih opozarjajo na dejstvo, da v pogojih našega gospodarstva ni mogoče ali je vsaj zelo težko izenačevati proizvedeni dohodek z realiziranim dohodkom. Kažejo tudi na dejstvo, kako je prišlo do zamisli, da se v obračunsko ceno vključi dohodek ali njegov del. Zamisel, da bi se v obračunsko ceno vključeval tudi dohodek, pri nas ni nova. Za primer povejmo, da je tak sistem vključevanja dohodka v obračunsko ceno pred vojno imelo pri nas že podjetje »Bata« — Borovo. Na osnovi takih izkušenj so nekatera naša podjetja hotela vključe-

vati dohodek v obračunske cene na osnovi trditve, da se z marksističnega vidika presežek dela ustvarja v proizvodnji in da je zato povsem logično, da se v obračunsko ceno vključi dohodek ali del dohodka delovne enote. Ta skupina dalje pravi, da bi se to mogoče morda izvesti v administrativnem obdobju, ko je podjetje imelo svojo individualno lastno ceno, individualno prodajno ceno in planiran dobiček. To vse so bile možnosti, da bi v sistemu enotnih cen bila možnost za vključitev dohodka ekonomske enote ali njegovega dela v obračunsko ceno, ni pa za tako vključevanje dohodka v obračunsko ceno primeren današnji gospodarski sistem. Zelo veliko napako vidijo dalje tudi v načinu, kako bi naj bila izbrana osnova, na kateri bi se dohodek ali njegov del vključeval v obračunsko ceno. Kot eno izmed možnih osnov omenjajo vključevanje dohodka v obračunsko ceno na podlagi deleža živega dela. Da je bilo za osnovo izbrano živo delo, je vzrok v gledanju, da presežno vrednost ustvarja delo. Pri tem opozarjajo, da še nihče v nobenem podjetju ni skušal, da bi proizvodnjo izračunal na osnovi »družbeno potrebnega delovnega časa«. Če neko podjetje opazujemo izolirano, potem se pač ne more trditi, da je njegov dohodek samo izključno posledica presežnega dela v tem podjetju. To stališče utemeljujejo z naslednjim: obsta-

ja celo zaporedje elementov, ki to, teoretično sicer pravilno koncepcijo, praktično popolnoma onemogočajo, kadar mislimo na konkretno podjetje, posebno v pogojih tržnega gospodarstva. Predvsem moramo upoštevati, da tržišče opravlja razdelitev preje ustvarjene količine presežnega dela. Dalje, različna tehnična opremljenost pri delu, gospodarska politika države (večji ali manjši davek na promet, večje ali manjše carine); vse to onemogoča, da bi se v konkretnem podjetju moglo govoriti o vrednosti na osnovi povprečno družbeno potrebnega delovnega časa. Če bi trdili obratno, bi pomenilo, da v kapitalizmu takrat, ko mislimo na podjetje, ki je svoje poslovanje zaključilo z izgubo, ni kapitalistične eksploatacije. Takšna trditev pa je jasno absurda.

Poglejmo še, kako praktična uporaba vključitve dela dohodka v obračunsko ceno — posebno v odnosu na procente stroškov živega dela modificira situacijo. Za primer pogledajmo tovarno kemičnih proizvodov »Zorka« Sabac, kjer so tak način planiranja obračunske cene uporabili. Prve analize so dale čudne rezultate. Obrat osnovne dejavnosti, kot je npr. proizvodnja žveplene kisline, ki je skoraj popolnoma avtomatiziran in je v njegovem delu udeleženo samo nekaj deset delavcev, je dosegel manjšo količino dobička, kakor pa mehanska delavnica, kot obrat pomožne dejavnosti,

zato ker je ta imel več delovne sile. Torej je izgledalo nekako tako, da pomožni obrati dajejo večjo količino dobička, kakor pa jo daje osnovna proizvodnja — proizvodnja žveplene kisline — in to samo zaradi tega, ker je pomožna proizvodnja tehnično slabše opremljena in ima več delavcev. Enako napako so opazili tudi v drugih tovarnah, kjer so izvajali to koncepcijo.

Tako sodijo torej o vključevanju dohodka ali njegovega dela v obračunske cene strokovnjaki, katerih mnenja smo povedali zgoraj. Vendar pa ti v svojih nadaljnjih izvajanjih pristavljajo, da obstoji nekaj praktičnih razlogov za vključitev dela dohodka v obračunsko ceno. Glavni razlog vidijo v tem, da se vključevanje dela dohodka v obračunsko ceno mora opravičiti v tem smislu, da se delo ekonomskih enot usmerja v tako smer, ki je za podjetje najbolj koristna. V tem primeru se vključitev dohodka v obračunsko ceno pojavi kot organizacijski instrument. Toda pri tem se vprašujejo, če bi se istega cilja morda ne dalo uresničiti drugače, mogoče še lažje in ugodneje. Na koncu postavljajo sklep, da vključevanje dohodka v obračunsko ceno avtomatično sproži vprašanje, kolikšen del naj se vključi, na kakšni osnovi, kaj vzeti za osnovo, na kateri bi se ta vključitev izvedla.

dipl. oec. Janez Ločniškar

Prispevek k 100-letnici naše Železarne

V »Železaru« z dne 16. februarja 1968 sem prebral kratko opozorilo v zvezi 100-letnice naše Železarne, ki jo bomo proslavljali prihodnje leto. Ker nas loči od jubilejnega leta le 10 mesecev, smatram, da je bilo omenjeno opozorilo zelo nujen opomin vsem tistim, ki so dolžni izdelati program, še bolj pa tistim, ki bodo zadolženi za njegovo realizacijo, zlasti še, če gre za publicistiko, ki je vezana na študij arhivskega materiala, pisanje, opremo in tisk, kar je dolgotrajno in odgovorno delo.

Namen mojega prispevka ni tehnično - programskega značaja, pač pa želim na podlagi zgodovinskih dokumentiranih dejstev utemeljevati pravilnost, oziroma nepravilnost izbora leta 1869 kot ustanovnega leta naše Železarne, torej leta, ko naj bi se na Jesenicah začelo s proizvodnjo železa.

Res je, da pomeni leto 1869. za železarnstvo na Gorenjskem odločilno prelomnico in leto ustanovitve »Kranjske industrijske družbe«. Vendar so tedaj že delovali na zgornjem Gorenjskem plavži s fužinami, ki so bile v lasti Zoisov in Ruardov. Lastniki teh malih in zastarelih železarskih obratov, ki vsled finančnih težav niso mogli iti že dolga desetletja v korak s hitro razvijajočo se tehniko v Evropi v 19. stol., so bili prisiljeni opustiti in odprodati svoje železarske obrate s kompletnimi posestvi, če so se hoteli izogniti še večjemu zadolževanju in popolnemu gospodarskemu polomu.

Leto 1869 pomeni za nas dejansko prenehanje obrtniškega načina železarjenja kot ostanek fevdalizma in začetek industrijske, moderne metalurške tehnologije, ki je zahtevala popolno rušenje starega. Čas industrializacije je zahteval ne le nov način dela in nova koncentrirana proizvodna sredstva, pač pa je vplival tudi na nadaljni razvoj družbenega življenja v kolektivu in izven njega.

Pa prelistajmo dokumente

železarske preteklosti naše najbližje okolice, ki jih hrani Tehniški muzej.

Prvi pisani dokument je brez dvoma »Rudarski red grofov Ortenburgov«, 24. avgusta 1381 je podelil grof Friderik Ortenburški fužinarjem na Planini pismo o svoboščinah, ki predstavlja kot prva kodifikacija rudarskega prava na slovenskih tleh važen zgodovinski dokument. Ta rudarski red, ki je dal rudarski politiki širokogrudno osnovo po demokratičnih načelih s samoupravnim sodstvom je veljal za teritorij od Savskih jam, Planine pod Golico pa do izliva Ukove v Savo na Jesenicah. V ta dokument so vključeni rudarji, topilci in kovači, pa tudi gozdni delavci. Ali je v tem času v jeseniški dolini, konkretno na Jesenicah že deloval plavž, nam ni znano. Iz navedb Valvasorja v »Slavi Vojvodine Kranjske« iz leta 1689, ko omenja ta dokument, izvemo le to, da je takrat, torej leta 1381, delovala ob sotočju Ukove in Save kovačnica kovača Wisserja. Ta ortenburški rudarski red, je leta 1452, po smrti grofa Friderika, potrdil grof Ulrik III. Celjski in je

veljal do Maksimilijanovega splošnega rudarskega reda iz leta 1517.

Švoboda postavljanja talilnih peči in taljenja železa predstavlja veliko privlačnost za tujce. Zanimanje za rudišča je ustvarilo visoko konjunkturo fužinarstva. V obdobju od 14. do 16. stol. je na območju loške, blejske, belopeške in radovljiške zemljiške gosposke nastalo 20 fužin med njimi na našem ožjem teritoriju v Planini pod Golico, Javorniku, Radovni in Mostah.

Med temi tujci so se v tem času v Planino pod Golico doselili Italijani Locatelliji, za njimi leta 1528 pa Bucelleniji, ki so že ob doselitvi nakupili zemljišča ob Savi za eventualno kasnejše izkoriščanje vodne moči. Privlačevala so jih bogata rudišča jeklenca, katerega sestava je bila podobna bergamskim železovim rudam. Po kratkem obratovanju v Planini pod Golico, kjer je predvsem primanjkovalo vode, je fužinar Bernard Bucelleni zaprosil cesarja Ferdinanda I. za dovoljenje za preselitev obratov s Planine k Savi na Jesenicah. Takšno dovoljenje je tudi dobil leta 1538.

Kdaj je Bernard Bucelleni zgradil na Savi na Jesenicah plavž in ostale fužinarske obrate, nam ni znano, vsekakor pa v letih 1538 — 1544. V štajerskem namestniškem arhivu je v fasciklu 130.1 ohranjena listina z dne 13. 6. 1569, v kateri navajajo Peter in Jakob Locatelli in Kristof Švarc, da so njihovi starši pred 25 leti zgradili na Jesenicah fužino na breščanski način.

Kako pa je s fužinami na Javorniku? Prvi ohranjeni dokument je s 13. maja 1403. leta, ko je škof Ulrik Brikenski podelil Hermanu von Eselu rudokope v planinah pri Koroški Beli. Iz tega dokumenta pa ni razvidno, če je takrat na Javorniku že obratoval plavž. Za nas mnogo važnejši in določnejši dokument, ki ga hrani naš Tehniški muzej v izvorniku, pa je listina z dne 15. junija 1535. Z njo daje Matija Senus pl. Weisenfels svojemu svaku Tadeju Longo pl. Feldkirchen v najem dva dela fužin in plavž na Javorniku za letno najemnino fl. 260.— Na osnovi tega dokumenta lahko zaključimo, da je plavž na Javorniku obratoval že pred letom 1535 in kar je še zanimivejši, je bil to prvi plavž v Srednji Evropi, ki je bil zgrajen na breščanski način. To trdijo tudi tuji raziskovalci železarske zgodovine. Kako je prodiral ta način gradnje plavža in proizvodnje grodlja iz Italije v Srednjo Evropo nam pove naslednji vrstni red: Javornik, pred letom 1535, Sava 1538, Kremsbrunn na Koroškem 1540, Ugovicev rovt pri Trbižu 1559 in Urtl pri Hüttenbergu 1567.

Naslednji javorniški dokument je iz leta 1542. Iz njega izvemo, da z Javornika izvažajo letno znatne količine železa na Laško.

Ob zaključku naj navedem še nekaj zgodovinskih podatkov, ki so zanimivi tako za raziskovalca železarske zgodovine, kakor tudi za bralca, ki bi rad izvedel kaj več o preteklosti našega kraja.

V plavžnem seznamu iz leta 1531 je bila železarna na

Savi vpisana z breščanskim plavžem in 6 kladivi ter talilno pečjo z dvema kladivi z letno proizvodnjo 3.600 centov. Železarna na Javorniku pa z breščanskim plavžem in dvema kladivi z letno proizvodnjo 800 centov.

Da sta v prvi polovici 16. stol. že delovala plavža tako na Savi, kakor tudi na Javorniku, nam dokazuje še en dokument iz leta 1569, ko se je vršila prva skupščina fužinarjev na Kranjskem. Fužinarji so se čutili kot privilegirani poseben stan in so radi poudarjali, da daje njihova delovna iniciativnost stotinam ljudi možnost zaslužka. Bili so nov red, ki je imel svoje zakone in svoje sodstvo ter užival svoboščine prostega gibanja, da je lahko vnovčeval svoje proizvode doma in na tujem. Na tej skupščini so bili poleg zastopnikov ostalih fužinarjev na Kranjskem tudi zastopniki fužin v Bohinjski Bistrici, Stari Fužini, v Planini pod Golico, s Save in Javornika.

Katero obletnico bomo torej praznovali leta 1969? O utemeljenosti 100-letnice sem že povedal svoje mišljenje. Če pa nam služijo za osnovo določanja starosti pridobivanja železa na Jesenicah pisani dokumenti, pa bi se morali vsekakor odločiti za leto 1535, ko je prvič omenjen plavž na Javorniku. V tem primeru bi se odločili za omejen teritorij, za teritorij, na katerem danes stoji Železarna. Ker pa je današnja železarna naslednica mnogih fužin s plavži in brez njih, ki so bili posejani po vsej zgornji Gorenjski in so predstavljali dejansko osnovo kasnejše koncentrirane železarske industrije na Jesenicah, za zgornjo odločitev ni prave logične podlage. Da pa po drugi strani ne bi posegali zopet predaleč v preteklost železarstva na Gorenjskem, čeprav imamo zato arheološko dokumentirane dokaze, pa bi bila morda edina pravilna letnica 1381, ko je izšel prvi rudarski red za naš najožji teritorij. In tudi to je že zares častljiva starost.

Miloš Magolič

Misli

Če se upiramo strastem, ni to znak naše moči, temveč njihove šibkosti.

Največji lisjaki vse življenje na videz grajajo zvižanost, da se je lahko sami poslužijo, ob veliki priložnosti ali če jim tako kaže velika korist.

Pretrana nežnost je lažna rahločutnost, resnična rahločutnost je prava nežnost.

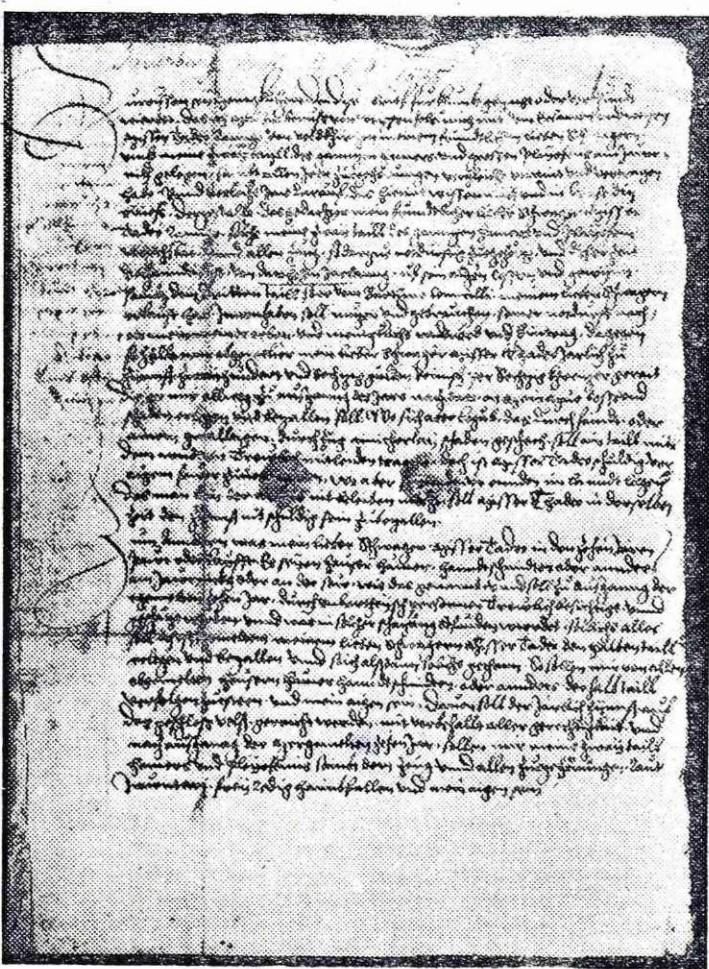
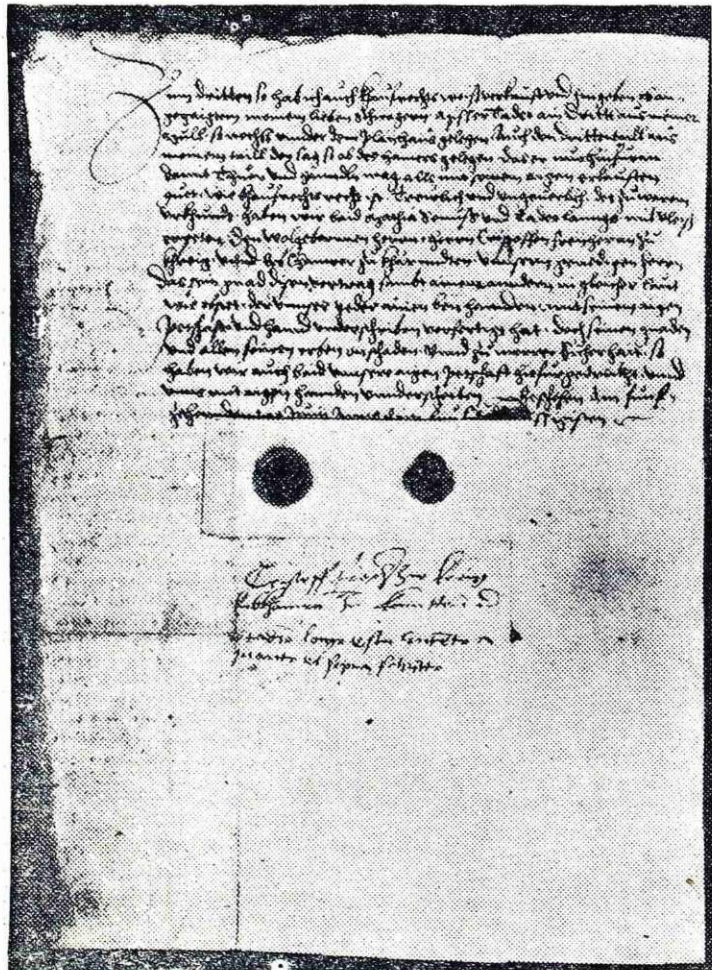
Slabost je edina napaka, ki je ni mogoče popraviti.

Clovek je laže pameten za druge kakor zase.

La Rochefoucauld

Svet pogosteje nagrajuje lažno zaslužnost kakor resnično.

La Rochefoucauld



Najemna pogodba z dne 15. junija 1535 med Matijem Senusom in Tadejem Longom za fužine in plavž na Javorniku

Radi bi imeli kvalitetno hrano

V zvezi s člankom pod gornjim naslovom, objavljenem v zadnji številki Zelezarja, bi pojasnil naslednje:

Klobase dobivamo v skladišče dnevno. Takoj jih razdelijo in dostavijo še isti dan v kantine. Tako klobase stojijo v kantinah največ dva dni in to v hladilniku. Zaradi tega se klobase zaradi ležanja in manipulacije ne morejo pokvariti. Mesarsko podjetje Jesenice, kjer klobase kupujemo, nam tudi enkrat ali dvakrat na mesec dostavlja izvide higiensko-bakteriološkega laboratorija Zavoda za zdravstveno varstvo Kranj o pregledu mesnih izdelkov, katere mi nabavljamo. V teh analizah še nismo zasledili, da bi bili poslani vzorci higiensko oporečni.

Da pa kljub temu v posameznih primerih roba ni vedno kvalitetna, pa ima pisec članka prav. Take primere rešujemo tako, da neustrezno robo zamenjamo za drugo. Pisec je sicer napisal, da so mu povzročile želodčne težave klobase. Vendar pri okrog 500 klobasah, ki se pojejo dnevno v kantinah, se lahko tudi zaključijo, da so vzroki njegovih želodčnih težav tudi v čem drugem. Pri tem pa ne izključujem tudi navedene možnosti.

Suhomesnate izdelke nabavljamo pri uglednih proizvajalcih. Strinjam se s piscem — da se tudi tu dobi lahko posamezni primer slabše kvalitete, nikakor pa ne vidno pokvarjene robe.

Do sem je pisec članka še nekako objektivno in realno pisal, za naprej pa mu je zmanjkalo mere za objektivnost, po drugi strani pa dokazuje, da ima zelo enostranske in zgrešene poglede glede ocenjevanja kvalitete hrane.

Tak način kritike, ki je sicer v Zelezarju že kar pravilo, da se posamezni kritični

primeri posplošijo na vse količine ali na vso hrano, je neobjektiven. S tem ne mislim zanikati, da pisec ni dobil v golažu malo mesa z maščobo. Samo kjer koli drugje, razen doma, bo jedel golaž, se mu lahko isto pripeti, razlika bo samo v ceni.

Resnica je, da vsaka topla hrana, ki se prelija, prevaža in potem ponovno greje, kar je pri nas primer v kantinah, zgubi na kvaliteto, poleg še mogočih subjektivnih napak. Temu se ni mogoče zaenkrat izogniti pri sedanjem načinu prodaje oz. delitve.

Točno je tudi, da oprema naših kantin ni primernejša za tako vrsto prodaje. Vendar zaradi pomanjkanja finančnih sredstev zaenkrat ni mogoče oskrbeti kantin z boljšo opremo (grelni pultji).

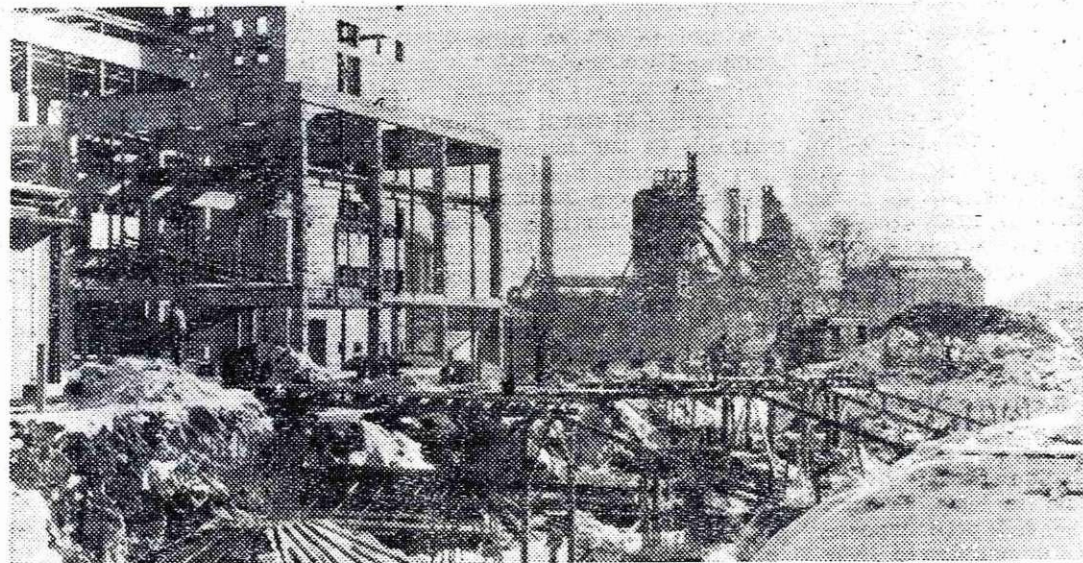
Da so lahko po sredi tudi subjektivne napake posameznih kantinerk, s tem člankom tega ne mislim zanikati. Dejstvo pa je, da na podlagi ta-

ke kritike tega ne moreš ugotoviti.

Ta odgovor nikakor nima namena, da bi se zmanjšale kritike, ki so konkretne. Prosim pa, da se upošteva, da se pri nas izvršene pomanjkljivosti oz. napake običajno ne morejo več popraviti oz. v popolnosti odpraviti, ampak velja kritika kot navodilo za boljše in kvalitetnejše delo, kar bomo pa v okvirih možnosti vsekakor upoštevali.

Se pojasnilo glede konzervirane hrane. Konzerve nimajo po veljavnem pravilniku več označenega roka trajanja. To pomeni, da je konzervirana hrana praviloma užitna do uporabe. Samo vidni znaki so možni kot dokaz, da je konzerva pokvarjena kot na primer: spuščanje olja, napihnjena konzerva, neprijeten duh in podobno. Sama letnica izdelave konzerve, pa čeprav je stara, še ne pomeni, da je roba zaradi tega slabše kvalitete oziroma da je neužitna, če ni opaziti navedenih znakov pokvarjenosti.

Stane Pretnar



Kljub zimi in snegu je izgradnja nove aglomeracije dobro potekala

Jubilanti 50 - letniki

V marcu bodo praznovali petdeset let rojstva naslednji naši sodelavci: FRANC SLEJKO, profilne valjarne — 1. marca, JOŽE LAVRINEC, valjarna 1300 — 9. marca, ANTON POLJANC, žebeljarna — 16. marca, JOŽE AMBROŽIČ, valjarna 2400 — 18. marca, VINKO KOZELJ, martinarna — 18. marca in FRANC MOHORIC, strojno vzdrževanje — 24. marca.

Iskreno čestitamo!

Personalne vesti

ZA FEBRUAR 1968

Sprejetih: 90, od tega 31 povratnikov iz JLA
Obračunanih: 87, od tega 46 vpoklicanih v JLA.

STAROSTNO UPOKOJENI:

ZINKA MAREŠ, 1915, finančno-računski sektor — 27 let v ZJ, PETER GASAR, 1909, špedicija — 31 let in pol v ZJ, ANTON KOGOJ, 1907, valjarna 1300 — 28 let v ZJ, VALENTIN MARKEŽ, 1907, valjarna 1300 — 39 let v ZJ, ANTON MASNOGLAV, 1912,

valjarna 1300 — 30 let v ZJ, IVAN MOHORIC, 1907, promet — 36 let in pol v ZJ, in STANKO RAZINGER, 1912, martinarna — 31 let v ZJ.

INVALIDSKO UPOKOJENI:

PAVEL BERTONCELJ, 1916, martinarna — 21 let in pol v ZJ, ANTON BEVC, 1925, jeklovlek — 20 let v ZJ, ANTON DAKSKOBLER, 1922, plavž — 21 let in pol v ZJ, MARTIN JUNEZ, 1912, PIV — 28 let v ZJ, ANTON KOVAČ, 1912, plavž 30 let v ZJ, STJEPAN MODRIČ, 1926, martinarna — 12 let in pol v ZJ, FRANC MORIC, 1913, livarna — 19 let v ZJ, REGINA SEDŽEK, 1923, GEŽ — 4 leta v ZJ in IZIDOR SLABE, 1909, plavž — 30 let v ZJ.

Vsem upokojenim sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali težko zaslužen pokoj!

UMRLI:

Jakob Kliček, 1924, valjarna 2400 — 20 let v ZJ. Svojem naše iskreno sožalje!

IZKLJUČENI:

Franc Bolčina, roj. 11. 4. 1951, Javornik I, Stafet Cavkič, 9. 3. 1946, martinarna, Ivan Drole, 27. 8. 1947, transport, Ismet Smajlagić, 12. 1. 1943, plavž, Danijel Šiler, 27. 4. 1949, martinarna in Pantelija Todorovič, 21. 7. 1940, Javornik I.

● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton

Težave indijske železarske industrije

V zadnjih desetih letih je Indija vložila veliko naporov in finančnih sredstev za izgradnjo lastne železarske industrije. S pomočjo Zahodne Nemčije in Velike Britanije so bile zgrajene tri največje indijske železarne Rourkela, Durgapur in Bhilai, ki so združene v državnem podjetju Hindustan Steel Limited (HSL). Indijska vlada je računala, da bodo lahko ta tri dobro organizirana podjetja proizvajala svoje izdelke po cenah, ki bodo konkurenčne tudi na mednarodnem tržišču. Eden izmed važnih vzrokov za to optimistično predvidevanje so bile velike zaloge kvalitetne železove rude, ki jih lahko uporabljajo te železarne v vsipu svojih plavžev.

Vendar so v zadnjih letih dosegale te železarne takšne proizvodne rezultate, ki so dejansko pomenili veliko razočaranje za indijske planerje. Nobena izmed treh omenjenih železarn ni v tem obdobju ustvarila večjega dohodka in dosegla predvidene proizvodne stroške. Del krivde za to pripisujejo zelo napihnjenemu in slabo učinkovitemu vodstvu podjetij. Tudi pričakovanja v zvezi z uporabo indijskih železovih rud niso prinesla velikega uspeha. Kmalu so ugotovili, da je jalo-

vinu nekaterih rud, ki jih uporabljajo te železarne, zelo neugodna za obratovanje plavža. Ker pa so v svetu posvetili v zadnjih letih vedno več pozornosti pripravi železovih rud pred njihovo uporabo, je postala razlika med svetovnimi in indijskimi cenami grodlja še večja.

Težave so nastale tudi zaradi tega, ker ima Indija le majhne zaloge premoga, ki je primeren za koksiranje. Da bi znižali uvoz tega premoga, so pričeli proizvajati koks iz mešanice uvoženega in domačega za koksiranje neprimerne premoga. Rezultat je bila seveda slaba kvaliteta proizvedenega koksa.

Končna posledica vsega tega je bila visoka poraba koksa na plavžih in s tem tudi visoka cena grodlja. V plavžih prej navedenih železarn se giblje poraba koksa med 800 in 950 kg/t. To je v primerjavi z modernimi plavži v drugih državah, kajti med moderne lahko štejemo tudi plavže v teh železarnah, zelo visoka številka.

Železarna Rourkela, ki so jo zgradili z zahodnonemško pomočjo, je zaključila poslovno leto od oktobra 1966 do septembra 1967 z izgubo 19 milijonov rupij. Kot konkreten vzrok za takšno izgubo navajajo razvrednotenje rupije, ki je imelo za posledico dvig cen surovin in ostalih materialov. Poleg tega je bilo neurejeno stanje v tej železarni tudi vzrok za delavske nemire in stavke, ki so močno zavrle proizvodnjo in povečale stroške. Končno so bile še težave z dobavo električne ener-

gije, dolgim remontom plavža in zastojev zaradi izvedbe določenih rekonstrukcijskih del.

Vendar je ta izguba v primerjavi z železarno Durgapur, ki so jo zgradili z britansko pomočjo, še majhna. Ta železarna je imela v preteklem finančnem letu 131 milijonov rupij izgube.

Poleg že omenjenih vzrokov je takšno stanje v indijskih železarnah tudi posledica splošne recesije v indijskem gospodarstvu. Že dve leti je bila zaradi suše slaba letina in ta se je odražala tudi na slabi zaposlenosti kovinske in ostale industrije, ki predeluje izdelke železarn. Zato se je gibala izkoriščenost posameznih železarskih obratov v preteklem finančnem letu med 95 % (plavži) in 11 % (naprave za vlečenje jekla). Največ obratov za vročo in hladno predelavo jekla pa je izkoriščalo svoje zmogljivosti med 50 in 80 %.

Indijska vlada je v zadnjem času sprejela več ukrepov, da bi stanje v teh velikih železarnah izboljšala. Poskuša urediti kočljivo vprašanje uspešnega vodenja podjetij in odnosov med vodstvom ter sindikati. Poleg tega nameravajo tudi zagotoviti večji vpliv delavcev prek svojih sindikatov na vodenje podjetij. Končno bodo skušali tudi proizvodni program bolj prirrediti dejanskim potrebam in doseči tesnejše sodelovanje s privatnimi podjetji — svojimi naročniki.

Kako bo uspelo izboljšati rentabilnost teh največjih indijskih železarn, bo pokazala bodočnost.

K.

Spomini iz NOB:

Žena aktivna udeleženska revoluc

Ob 8. marcu, dnevu žena, smo obiskali dve naši sodelavki in sicer Ančko Stojan ter Drago Ulčar, razen nje pa še interniranko iz Auschwitza Marijo Sekardi. Pripovedovale so nam o njihovih doživljajih ter spominih na narodnoosvobodilno borbo. S tem jih tudi predstavljamo ter posredujemo njihove spomine v obliki kratkih zapisov.

Naporno delo v partizanski tehniki

ANČKA STOJAN, rojena na Koroški Beli leta 1923, nam je pripovedovala o svojih spominih na NOB takole: »Že od vsega začetka sem bila članica LMS in sem izpolnjevala odredene naloge. Osrednja aprila 1944 pa sem odšla v partizane, najprej na

sektor I v Javorniškem rovtu kmalu za tem pa skupaj s komandantom zapadnokoroškega odreda Francem Primožičem na Koroško. Dodelili so me v pokrajinsko tehniko za Koroško.

Že okrog 1. maja so nas napadli Nemci in smo se morali umakniti. Nad Mačami na Koroškem smo si uredili nov bunker. Sledila je dolga pot vse dotlej, dokler se nisva z Vladom Šancem - Borutom ustavila pod Uršljo goro, kjer

je bila najprej tehnika za Mežico, nato pa tehnika »Netopir« za okrožje Dravograd. Za tako ime naše tehnike smo se odločili, ker je bilo v jami, v kateri smo bili nastanjeni, precej netopirjev. Sele nekaj dni po prihodu pod Uršljo goro so nam prinesli papir in pisalni stroj.

Delo v tehniki je bilo zelo naporno, naloge pa zahtevne. Sestavljali in pisali smo radijska poročila, ki smo jih dobivali prek radijskega sprejemnika in pozneje detektorja. Izdelali smo veliko letakov in natisnili tudi partizansko pesmarico. Na razpolago smo imeli navaden ciklostirni stroj, tako da sem pri ročnem delu imela pogosto žu-

ljeve roke. Gradivo, ki smo ga v naši tehniki potrebovali za razmnoževanje, smo dobivali od ljudi iz okolice Prevalj ter z okrajnega odbora OF v Mežici in okrožja v Dravogradu. Celotno delo v tehniki »Netopir« so opravili štirje ljudje. Poleg mene in Boruta sta bila še kurir Jovo iz Železne Kaple in Bor iz Prevalj. Trikrat do štirikrat na teden sta Jovo in Boris odnesla razmnoženo gradivo na javko, ki je bila od naše tehnike oddaljena več kot dve uri. Na javki so jih pričakali kurirji iz okraja in okrožja, ki so nato odnesli razmnožena poročila, pozive, letalke in drugo gradivo naprej. Pozneje sta v našo tehniko prišli še Ančka, po domače Raženkova iz Kotelj ter njena nečakinja Mojca, ki je bila stara šele 14 let. V septembru 1944 sem bila sprejeta v KP, takrat pa je Lado Sanca-Borut tudi odšel iz tehnike »Netopir«. Pozneje sem jo vodila sama, do konca vojne pa smo delali trije. Za-

go svetovno vojno internirana v koncentracijskem taborišču Auschwitz.

V kratkem polurnem pogovoru nam je povedala, da je bila rojena leta 1924, kot aktivistka OF pa je začela z delom že v letu 1941, ko je odšel v partizane Stane Sekardi. Tako kot številni drugi aktivisti je tudi Sekardijeva zbirala obleko, čevlje, sanitetni material za borbe v gozdovih ter se sestajala z njimi na Mežakliji. Zelo pogosto se je sestajala s Stanetom Sekardijem, Francem Konobljem-Slovenkom in drugimi. Devetega aprila 1942 je padel Stane Sekardi. Njegovo mater so Nemci ubili in zaprli tudi sestro. Mene so odpeljali v Begunje, po šestih mesecih pa s transportom v koncentracijsko taborišče Auschwitz, kamor smo prispeli 6. septembra 1942. V našem transportu je bilo več internirancev s Hrušice, še posebej pa mi je ostala v spominu Pajerjeva.



lastno čistočo. pitne vode ni bilo, tisto najbrž za pitje, je bilo voda, primerna za rabo. Na pralnice ni bilo pomisli.

17. januarja te rdeče armade bližale Auschwitz. Nemci poskrbijo vseh interniranih. Hodile smo v niške postaje, ložili na odprto odpeljali naprej Ravensbrück. Naš pot, ki je interniranke ljo, da hočejo zavračati v svet na smrt. Pozne napotili naprej od taborišča. Naše dolge in bilo konec šele bila končana d vojna in smo spet vrnili na.

Korenine našega življenja so pognale iz krvi

Vse pogostejše se v javnosti postavlja vprašanje problema gojenja tradicij NOB, s tem pa tudi tradicij delavskega gibanja. Ta problem smo dalj časa puščali ob strani, zdaj pa lahko ugotovimo, da njegova aktualnost raste.

Prenašanje tradicij NOB in delavskega gibanja naj bi prišlo do izraza predvsem pri mladini. Ne moremo pa pričakovati, da bo zanimanje porastlo samo od sebe. Nujno je, da mladi predvsem poznajo zgodovino delčka naše preteklosti, katere duh je priso-

ten tako v sedanjosti in s tem bo nujno prisoten tudi v prihodnosti. In v kakšni meri bo prisoten, je odvisno samo od našega dela na tem področju.

Mislím, da je taka oblika posredovanja, ki nam ga nudi šola in družina, nezadovoljiva. Mladina je vse premalo seznanjena o zgodovini našega območja, družina pa tega velikega primanjkljaja ne more kriti.

S problemom posredovanja tradicij se ukvarjam že dalj časa, da pa bi delo bilo bolj sistematično, sem med jesensko mladino skušal izvesti anketo na to temo. Pravim, skušal, ker se je pri delu pokazalo, da zanimanje za to stvar praktično upada. Končno sem dobil samo 67 izpolnjenih anketnih listov. Mislím pa, da dovolj, da lahko ugotovimo, da se zdaleč ni vse tako rožnato na tem področju. Moja pesimistična pričakovanja so se pokazala kot realnost. Ne bi našteval vseh števil, rad pa bi pokazal nekaj skrajnosti.

— Na vprašanje, kdaj je bila na našem območju organizirana prva celica KPJ, sta pravilno odgovorila samo dva anketiranc.

— Nek mladinec je odgovoril na isto vprašanje z ugotovitvijo — pred prvo svetovno vojno, drugi pa, da med NOB.

— Manj kot polovica mladim jih je znala pravilno odgovoriti na vprašanja, ki povprašujejo po dogodkih, prvoborcih, narodnih herojih, piscev tega obdobja in zapisovalcev.

— Literaturo na to temo jih pozna manj kot polovica, vprašanje pa je, koliko jih to literaturo tudi bere.

Odgovori na druga vprašanja so bila še bolj porazna, najhuje pa je to, da dva mladince ali mladinki nista ve-

dela niti to, ali so njihovi starši sodelovali v NOB.

Postavil sem tudi vprašanje, kaj naj bi storili na tem področju in en odgovor se glasi: pokazati mladini, da je bila NOB gola samoopramba in da ideologija pri tem nima pomena.

Da obstajajo še zdaj taka povsem zmotna mišljenja, smo odgovorni vsi. Pa se tega tudi zavedamo?

V nasprotju s prejšnjimi ugotovitvami pa je ugotovitev, da dve tretjini mladim misli, da je posredovanje tradicij nezadovoljivo in da šola na tem področju stori premalo.

Mladi sami so tudi predlagali oblike dela in sicer: predavanja, pogovori, izleti, glasilo, pohodi itd.

To se pravi, da nam mladina sama kaže, kam naj usmerimo svoje delo. Da pa bi tako delo bilo tudi uspešno, je nujno, da vključuje čim več mladim, da tesno sodeluje z ZZB NOV in da poišče tako obliko, ki bi ustrezala mladini. Ena takih oblik dela, ki pa bi lahko šla še globlje, bi bila morebitna ustanovitev PODMLADKA ZZB. Želim, da bi na to temo razvili širšo debato, okvirni program imam že izdelan, potrebno pa je, da ga čim bolj dopolnimo in da postane res ogledalo potreb in prizadevanj.

Okvirni program vsebuje: spomeniško varstvo, predavanja, pohode in srečanja, zapisovanje dogodkov, glasilo. Vse te dejavnosti se med sabo prepletajo in s tem ni rečeno, da bi delo vključevalo samo ta področja.

Naj se odločimo za takšno ali drugačno obliko, je jasno, da nas v to delo kliče naša zavest in odgovornost pred družbo.

HAMI



vsako tehniko in tako tudi našo, je bila izrednega pomena konspiracija. Le dve osebi sta imeli dovoljenje za vstop, kurirja pa, ki sta skrbela za hrano in vse ostalo, pa sta bila pozimi primorana, da sta izbirala oddaljene poti, ki so vodile do naše tehnike, največkrat pa sta se odločila za hojo po vodi, da sta tako lahko pred sovražnikom zbrisala vse sledove. Delali smo v zelo težkih pogojih. Tehniko smo najprej uredili tako, da smo imeli streho iz lubja, pozneje pa smo si poiskali mesto v neki skalni votlini. Naša tehnika se je nahajala nad Prevaljami in je bila oddaljena približno dve uri od Kotelj, rojstne vasi Prežihovega Voranca.

Spomini na težko življenje v taborišču ne bodo nikoli pozabljeni

V torek dopoldne smo se pogovarjali na njenem domu Podmežakljo z **MARIJO SEKARDI**, ki je bila med dru-

Partizanski humor

V septembru so borci druge ličke brigade skupaj s kordunskimi enotami pri Perjasici na Kordunu razbili močno italijansko kolono. Zaplenili so več kamionov, kakih 90 konj, dva topa, en tank in mnogo druge vojne opreme. Tovarišica Mika Šašić iz I. bataljona je prva skočila na italijanski tank in s pomočjo ostalih partizanov ga je iztrgala Italijanom.

Skupina starih Korduncev se je veselo pogovarjala o tem dogodku in zbijala šale na račun Italijanov, rekoč: »Hrabra je ta vojska, da ji ženske iztrgajo tanke!«

Jure je bil novinec pa je že moral na stražo. Pozno ponoči se je vračal drugi bataljon z akcije. Jure, ko je začul hojo, jih je ustavil: »Kdo je?« Odgovor je bil: »Drugi bataljon!« In spet Jure — novinec: »Drugi bataljon naprej, ostali stoj!«

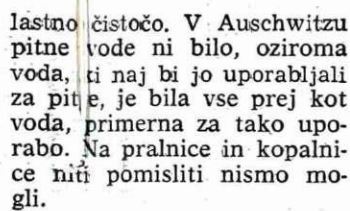
Delegat na pri kongresu AF v Cerl

DRAGA ULČAR je rojena leta 1924. V NOV nam je o svojih med NOB takole povedala: »Za narodno gibanje sem del začela. Sodelovala pri organiziranju prve akcije na območju sploh sodelovala III. in IV. Tes sem imela tudi s tem, ki je bil p bernikom, Talarji mi. Tako sem b stikih z našimi odbor, v katerem ni bil izdan. D bilo, kakor da čila za odhod. Najprej sem odš IV., kjer so me vali, še istega ve odšla naprej na F

ra-
ori-
go-
je
ak-
z
Se-
ru-
sa-
v
z
re-
le-
o-
gi-
je
in
so
or-
o-
V
eč
še
v

je
o-
r-
a
l-
i-
e-
v
e
a
e
st

i-
a
n
-
1
-
3
1
-
1
-



17. januarja 1945 so se enote rdeče armade močno približale Auschwitzu, zato so Nemci poskrbeli za umik vseh internirank iz taborišča. Hodile smo več dni, preden smo prispeli do neke železniške postaje, kjer so nas naložili na odprte vagonne in nas odpeljali naprej do taborišča Ravensbrück. To je bila naporna pot, ki so jo zmogle le interniranke z močno voljo, da hočejo živeti in ki so zavračale v sebi vsako misel na smrt. Pozneje so nas spet napotili naprej in tako dalje od taborišča do taborišča. Naše dolge in težke poti je bilo konec šele takrat, ko je bila končana druga svetovna vojna in smo se v letu 1945 spet vrnili na Ježenice.»

Delegatka na prvem kongresu AFŽ v Cerknem

DRAGA ULČAR, rojena leta 1924, * NOV od junija 1944, nam je o svojih doživljajih med NOV tako prepevovedala: »Za narodnoosvobodilno gibanje sem delala od vsega začetka. Sodelovala sem pri organiziranju prehranjevalnih akcij na območju Jesenic in sploh sodelovala s sektorjem III. in IV. Tesno povezavo sem imela tudi s svojim očetom, ki je bil povezan s Pibernikom, Talarjem in drugimi. Tako sem bila v stalnih stikih z našimi borci, dokler odbor, v katerem sem delala, ni bil izdan. Druge poti ni bilo, kakor da sem se odločila za odhod v partizane. Najprej sem odšla na sektor IV., kjer so me že pričakovali, še istega večera pa sem odšla naprej na Pokljuko. Do-

bila sem nalogo, da na Jese-
nice pripeljem drugi bataljon
Prešernove brigade, in sicer
skupaj z Jožetom Zupanom-
Ježkom. Akcija je uspeła in
so bili Prešernovci pravočasno
na zbornem mestu. Omenim
naj še, da akcije niso mogli
izvesti ostali terenci, ki so
imeli nalogo, da mobilizirajo
delavce v taborišču, ki so bili
doma iz Ljubljane in Do-
lenjske.

Zaradi stalnih hajk je IV. sektor na Mežaklji, ki ga je vodil Aleš Jelenc, prenehal obstojati, nas pa so razporedili v brigade. Tako sem prišla na Uskovnico v Bohinju, kjer je že bilo nekaj borcev jeseniško-bohinjskega odreda, ki so me nato odpeljali v štab na Grintavec nad Vojami.

Jeseniško-bohinjski odred je izvedel celo vrsto prehranjevalnih in drugih akcij, ki mi bodo ostale še dolgo v spominu. Dostikrat smo bili v zelo težkem položaju. Morali smo biti zelo previdni, saj so bili sovražniki stalno okrog nas in tudi večkrat med nami.

Spet praznujemo dan žen in zato ne bo odveč, če povem, da sem se udeležila I. kongresa AFŽ, ki je zasedal v marcu 1945 v Cerknem. Bila sem delegatka na kongresu in tudi pozdravila kongres v imenu skojevk in bork. Med udeleženci kongresa sta bila takrat tudi Vida Tomšičeva in Bogdan Osojnik.



Tudi zadnjih bojov za osvoboditev naših krajev in še posebej Koroške se večkrat spominjam. Naš odred je dobil nalogo, da sodeluje pri osvobajanju Koroške. Ljudje, ki so stanovali v vaseh na Koroškem, so kmalu spoznali, da nismo tako nevarni, kakor nas je prikazovala nacistična propaganda. Pozdravit nas je prišel celo župnik Hofmajer. Oglasil se je v drugi četi II. bataljona, s seboj pa je prinesel posvetilo, napisano v verzih (dokument še danes hranijo v muzeju NOB v Ljubljani). Ob koncu svojega obiska je župnik Hofmajer predlagal, da v vasi organiziramo miting in povedal, da je vesel, ker so partizani tudi v njegovi vasi izobesili slovensko zastavo s petokrako zvezdo.«

-07

10

Tine jo bo potreboval za kavo, ki jo bo nosil v tovarno. Kanglica bo prišla v srečnejše, sinove roke...

Toda, se pèrici Ani temni pred očmi, ko opazuje počasen sinov korak, žalosten, kakor je bil, ko sta prihajala pred let' s Kosirnikovega pogreba.

»Prekleti Kosirnik! Najbrž ga niso sprejeli zaradi tebe,« jo davi v grlu kletev na pokojnega moža. Ali pa se moti?

Mogoče hoče postati fant malce nagajiv in se pretvarja?

Morda igra pobitost samo zato, da bi jo napravil zaskrbljeno in potem njeno zaskrbljenost spremenil v radost?

»Kaj je?« ga vprašuje že od daleč.

Sin pa, kakor da je ne sliši.

»Kaj je?« Kosirnikova komaj še verjame v sinovo igro.

»Nič, mama!«

»Kaj nič?« ga pogleda zdaj od blizu in se ga dotakne, da bi mu dvignila glavo, ki jo poveša, a jo Tine za trenutek dvigne sam, da lahko prebere (kakor to zna samc mati) v sinovih očeh nedvoumen odgovor: »Torej te niso sprejeli?« sklene roke na prsih, da ne bi zajokala.

»Ne«.

»Zaradi očeta, kajne?« bi rada spremenila jok v bes na pokojnega nioža in v besu sprostila bolečino nad rdečim Kosirnikom, ki je zaznamoval sina s svojo senco.

»Ne. Nikogar niso sprejeli,« pravi Tine in zadržuje solze, da bi z njimi ne izdal ponižanja, ki ga je doživel pred tovarno s posinehom brezčutnega uradnika.

SIVO MESTO

»Ne laži! Ne zagovarjaj psa, ki ni vreden spomina! On, on je kriv!«

Tine molči, čeprav bi rad materi povedal vse. A kaj, ko so v življenju ponižanja, ki jih človek ne more potožiti niti materi. To so kamni, ki obleže v človekovi duši...

Drugo poglavje

1 TO SO DNEVI najbolj črne duševne pobitosti, ko se v duši zapre tudi poslednja, za las drobna odprtina, skozi katero ne more pronikniti nobena svetla kaplja upanja. Človek se izgublja v temnem trpljenju, ki mu hromi misli in voljo. Rad bi se oprijel kakršnegakoli dela, da bi nehal misliti na udarec, ki ga je doživel, a ne more. Vzel bi sekiro in sesekal goro dračja, ki bi ga zvlekel s hriba pred kolibo. Sekal bi in sekal, samo da bi ne slišal več maminih besed in sovraštva, ki ga bruha na očetov spomin.

»Preklet bodi dan, ko sem ga spoznala...«
Tine molči in samo stiska ustnice, da bi ne
revsknil na mamo, ki ga gleda in morda čaka, da
bi ji pritrdil in tudi sam začel pljuvati na očeta.
»Taki norcev ne spametuje niti smrti!«

Starša pesem, ki jo je Tine bogvekolikokrat že slišal ne samo včeraj in danes, marveč že davno davno, ko je bil oče še živ in ko ga je mama s to pesmijo hotela pripraviti k pameti, a je dosegla samo to, da je oče zavpil, naj bo tiho, potem pa, ker ni umolknila in ker ni hotela poslušati, zakaj mora biti tak in ne drugačen, vstal, zaloputnil duri in šel.

»O, on bi ne jokal, ker te niso sprejeli. Nasprotno! Vesel bi bil, kakor je bil vesel vsake krivice, samo da je potem lahko dvigal pesti in rohnel. Celó lastne brezposelnosti in preganjanja se je veselil, samo da je potem lahko krivil oblast in gospodo, ki daje ljudem delo in kruh. Rohnel je proti krivici, pa se ni zavedal, da se je prav zaradi svojega rohnjenja do vratu pogreznil vanjo, dokler se ni v njej zadušil. O, tudi sedaj bi kričal, da so

krivi drugi naše nesreče in ne on, ki jo je zakrivil...»

Tinetu materina zadirčnost, v katero se je prelevil njen jok, že preseda. Le s težavo se kroti, da bi ne napravil tako, kakor je včasih oče: vstal bi, revsknil, naj mama pripoveduje svoje litanije opapirjenim stenam, nato pa bi odprl vrata, jih zaloputnil in izginil.

«Delavci bomo spremenili svet! Delavci bomo odsekali krivici glavo!» mama pridigarsko oponaša očetov glas, nato pa ji zlobna posmehljivost spač obraz: «Delavci? Je bil on sploh delavec? Lenuh! Delomrznez, ki je svojo lenobo oblačil v nekakšen ponos, s katerim se je šopiril pred drugimi, ki so se ravnali v življenju in ga jemali, kakršno v resnici je: trdo in neizprosno, a ki ga je treba preživeti in zato delati, ne pa rohneti proti ljudem, ki ti dajejo delo in zaslužek, četudi ni vselej tak, kakor bi moral biti. A je. Vsaj nekaj je! Zato ga ni zametovati s psovanjem gospode, če človek misli nase in če ima kaj čuta do družine. On pa ni mislil, čeprav je imel tebe, menel je naju, pa nikoli ni pomislil, da naju ima. Preklet dan, ko sem ga vzela. Pa so me starši svarili: Bolje mlinški kamen na vrat kakor njega! In imeli so prav...»

Materine besede zaduši ihtenje, Tine pa samo vzdihne, saj je tudi njemu hudo, da je prišel brez svoje krivde na svet. Tudi njega mrtviči brezup, kakršen ga ni doslej še nikoli. Kakor da bi se šele te dni zavedel revščine in bede, v kateri je odrasčal in živel in ki se mu je vse do sobote, do dne, ko ga je zavrnil oni uradnik pred tovarno, zdela znosna in nikoli tako huda, da bi zasovražil življenje in obžaloval, da se je rodil.

»Da, mlinski kamen na vrat,« ponavlja mati, kakor je to mnogokrat ponavljala pred očetom, dokler ji nekoč ni rekel, da bi bilo tudi zanj bolje, ko bi si ga obesila.

Tudi na Tinetovem jeziku so ta hip te besede. »Pa bi si ga obesila,« bi najraje vzkliknil, kakor da je v njem že ugasnilo sleherno sočutje do matere. Povedal bi ji, da za svoje bedno žitje na svetu ni kriv samo oče, marveč tudi ona. In ona celo bolj kakor oče, s katerim ga je spočela. Rodila ga je! Tako bi rekel in jo ranil s podobnimi besedami, kakor jo je nekoč ranil oče, a ga takoj zaboli, ko se spomni takratnega maminega vzklika:

— Za božjo voljo, Martin, jaz sem te vendar ljubila!

— Tudi jaz sem te ljubil, Ana! In še vedno te ljubim!

Tisti večer je oče ostal doma, se Tine spominja. Mama se je potem izjokala, oče jo je pobožal, potem pa sta bila drug z drugim nežna. Oče ji je obljubljal, da ne bo več čakal na zaposlitev v tem prekletem, tesnem in zaradi hlapčevskih ljudi še bolj umazanem revirju, pa čeprav je ta prekleti kraj tisočkrat njegov rojstni kraj, ki bi moral poskrbeti za kruh najprej svojim ljudem, potomcem prednikov, ki že več kakor pol tisočletja razdajajo svoje življenje železu in jeklu in ki so zato s svojimi potomci zasidrani v to trdo brežutno tovarniško zemljo, kakor da bi bili kmetje in ne delavci, ki nimajo zemlje in ne ničesar, kar bi jih vezalo, in ki morajo zato s trebuhom za kruhom, dokler ga ne najdejo.

— Delavec je človek brez domovine, — je večkrat govoril oče. Če domači kraj za delavca nima dela in kruha, mora drugam: iz kraja v kraj, od tovarne do tovarne pa četudi čez morje ali še dalj. Včasih so tako romala po svetu pastirska ljudstva, danes morajo romati množice ljudi, sami, brez čred, samo z rokami — z edinim blagom, ki ga imajo. Tudi on bo moral, je nekoč rekel oče in obljubljal, da bo šel v svet in našel delo. Toda naslednji dan so prišli ponj žandarji in ga zaprli.

Tine se spominja, da je takrat mama jokala in rotila: orožnike, naj ga pustijo pri miru. Dopovedovala jim je, da očec ne bo ostal več v tem kraju, da bo šel po svetu in si poiskal delo in pošten človeški kruh. Tudi on se je pognal k očetu, pa so ga žandarji surovo pahnili vstran.

— Le glej, moj sin! Nisem ne tat ne razbojnik, toda za tebe tu smo tudi delavci razbojniki. Zapomni si to, fant moj!

»Hujskal te je! Že kot otroka te je hujskal,«
preseka Tinetove spomine mamin glas, hrupav od
joka in izčrpanosti.

9

Predlog stališč o nadaljnjem raz

Na 22. redni seji je upravni odbor Železarn obravnaval in v načelu sprejel in potrdil osnove za razpravo o organizaciji Železarn. Konferenca ZKS Železarn je na svoji 4. redni seji, dne 29. 2. razpravljala o tem vprašanju in potrdila predlog stališč o nadaljnjem razvoju samoupravljanja v Železarni, ki ga je predložila komisija za vprašanje dela in organizacijo samoupravljanja pri tovarniški konferenci ZKS. Zaradi aktualnosti vprašanja predlog v celoti objavljamo.

V Železarni skušamo na različne načine uresničevati organizacijo delavskega samoupravljanja, predvsem z oblikovanjem delovnih oziroma ekonomskih enot in organov teh enot ter v samoupravnih aktih uzakoniti pravice in dolžnosti omenjenih organov.

Kmalu po prvih letih obstoja delavskega sveta v Železarni Jesenice, smo čutili potrebo po razširitvi sistema delavskega samoupravljanja in to po razširitvi v takem smislu, da omogočimo proizvajalcem neposredno sodelovanje v upravljanju. Zato smo že leta 1953 izvolili delavske svete po obratih, ki so bili z velikim zanimanjem sprejeti od članov kolektiva, zato smo tudi pričakovali njihov uspešen razvoj. Vendar pa je praksa pokazala drugače. Delavski sveti po obratih so bili brez prave vsebine dela, predvsem zaradi tega, ker niso imeli pravne in materialne osnove. Po nekaterih obratih so delavski sveti začeli prevzemati naloge sindikalnih odborov, kar je pripeljalo do ponavljanja obravnav, predvsem pa do razprav o delitvi pravic in dolžnosti med DS obratov in sindikalnimi odbori. Kot rezultat vseh teh razprav je bila ukinitve DS po obratih.

Leta 1956 smo izvedli delno reorganizacijo delavskega samoupravljanja. Oblikovali smo osem skupnih delavskih svetov. To so bile vsekakor gospodarsko močne in tehnološko zaokrožene grupe s precejšnjim številom članov — proizvajalcev. Toda usoda samoupravnih organov v teh skupinah je bila ista kot v obratnih DS, čeprav so bile dane pravne in materialne možnosti, da vsebino dela delavskih svetov po grupah popestrimo. Vzroki neuspeha skupnih DS so bili v preobsežnosti grupe tako, da delavec — samoupravljalec spet ni imel možnosti neposrednega vpliva na odločanje. Grupe niso bile dovolj medsebojno povezane, v nekaterih primerih le formalno — administrativno; odnosi znotraj grupe niso bili v zadostni meri oblikovani; premalo smo skrbeli za izpopolnjevanje sistema upravljanja in prilagajanje celotne organizacije obstoječemu sistemu samoupravljanja.

V četne izkušnje delovanja organov samoupravljanja in različni poizkusi so nas pripeljali do odločitve, da oblikujemo delovne enote in v okviru teh enot delavske svete. Tako smo leta 1952 raz-

veljavili delavske svete po grupah, oblikovali DE in izvolili DS DE.

Organizacija DE sloni v glavnem na principu tehnološke organizacije dela (obratdel. enota). Ker so obrati v večini primerov organizirani po principu ozke, oz. specializirane proizvodne faze z močno odvisnostjo od predhodnega obrata ali predhodnih obratov ugotavljamo, da tudi obstoječa organizacija delovnih enot popolnoma ne ustreza določilom zapisanim v statutu podjetja, ker ne izpolnjuje vseh pogojev, za katere menimo, da jih delovna enota mora izpolnjevati.

Da bi prišli do bolj uporabnih tez, kje in kakšna naj bo delovna enota, sta tovarniška konferenca ZKS in izvršni odbor sindikata imenovala več komisij, ki delajo na izdelavi tez sistema samoupravljanja v našem podjetju.

Nekatere do sedaj izoblikovane ideje, ki so bodisi že določila statuta in drugih samoupravnih aktov ali kot teze za nadaljne izpopolnjevanje sistema samoupravljanja, bomo v nadaljevanju tega prispevka opisali.

Splošna načela

Pri organiziranju delovnih enot izhajamo iz osnove, da je podjetje samostojna — samoupravna organizacija, ki temelji na svobodno združenem delu s produkcijskimi sredstvi v družbeni lastni in na samoupravljanju proizvajalcev v proizvodnji in delitvi. Možnost uresničevanja svojih pravic in dolžnosti samoupravljanja, je članu delovne skupnosti dana na dva načina:

a) neposredno na zborih proizvajalcev delovne skupnosti in delovnih enot ter prek referendumov in

b) po voljenih članih organov samoupravljanja.

To so organizacijske oblike dela samoupravljanja uzakonjene s statutom, s katerimi je formalno omogočena neposredna udeležba proizvajalcev v samoupravljanju.

Pri tem pa gre za vsebino dela organov samoupravljanja. Predvsem za to, da organizacija podjetja in način samoupravljanja omogočita članom delovne skupnosti neposreden vpliv na organizacijo proizvodnje, skrb za razvoj podjetja, odločanje o načrtu in programu dela ter razpolaganje in smotrni uporabi družbenih sredstev. To pomeni, da mora biti članom

delovne skupnosti omogočeno, bodisi neposredno ali posredno odločanje o organizaciji dela, o načrtih in programih razvoja podjetja, menjavi proizvodov in storitev, o porabi družbenih sredstev in o razpolaganju z njimi, o vstopu delavcev v delovno skupnost, o razporejanju in premeščanju članov skupnosti, o izobraževanju, o delitvi dohodka, o prenehanju dela in drugih medsebojnih razmerjih, o izpolnjevanju obveznosti do družbene skupnosti, o izločitvi osnovne proizvodne dejavnosti podjetja, o združitvi z drugimi delovnimi organizacijami, kakor tudi o notranji kontroli, pogojih dela, o varstvu pri delu in življenjskih pogojih, kot je to zapisano in uzakonjeno s statutom naše Železarn.

Upoštevali vse navedene zahteve je nujno, da je Železarna organizirana po delovnih enotah. Toda organizacija po delovnih enotah zahteva, da so delovnim enotam z organizacijo poleg potrebnih oblik neposrednega sodelovanja v upravljanju dani materialni pogoji in da so razčiščeni odnosi med delovnimi enotami ter med delovnimi enotami in upravo podjetja.

Če se ozremo na prej navedeni bežni pregled zgodovine razvoja delavskega samoupravljanja pri nas, ne bo težko priti do zaključka, da nismo v nobenem primeru vztrajali pri uresnitvi vseh pogojev, ki bi omogočili uspešno delovanje organov samoupravljanja nasploh, še posebej pa delavskih svetov delovnih enot.

Temu je tudi vzrok pomanjkanje strokovnega kadra, ki bi moral strokovno in ne kampanjsko pristopiti k taki organizaciji po delovnih enotah, kot jo zahtevajo navedeni pogoji. Bodimo previdni in ne dovolimo, da to napako še enkrat ponovimo. Zaradi pomanjkanja strokovnih analiz iz znanstvene osnove za organizacijo delovnih enot, smo do sedaj vedno običajali neke na začetku, izgovore za tako stanje pa iskali v zunanjih faktorjih, predvsem v instrumentih delitve, v težavah preskrbe s surovinami in ostalim reprodukcijskim materialom, v pomanjkanju finančnih sredstev in podobno. Vsekakor so navedeni vzroki imeli vpliv na določene spremembe v organizaciji dela in večkrat, zlasti zadnje čase, onemogočali normalno koriščenje kapacitet, s tem pa objektivno oblikovanje in delitev dohodka, predvsem denarja za osebne dohodke po delovnih enotah. Del teh vzrokov je vsekakor vplival na velika nihanja v OD med DE, ki jih rešujemo vsa leta nazaj. Takšno stanje je pri marsikomu izmed nas povzročalo prepričanje, da niso podani pogoji za prehod na oblikovanje in delitev do-

hodka po delovnih enotah, če pa k temu pristopimo, pa morajo biti delovne enote tako obsežne, da bodo v njih vsi naštetih vplivi zabrisani in izravnani. Nagibanja k takim delovnim enotam pa največkrat izključujejo upoštevanje pogojev, zapisanih v našem statutu, ki jih mora izpolnjevati DE, kakor tudi po rebo po temeljiti strokovni presoji in pripravi vseh sestavnih delov, ki sestavljajo delovno enoto. Zato menimo, da ne bo odveč če Zveza komunistov zavzame svoja stališča do principov formiranja delovnih enot.

Delovna enota

V Železarni imamo oblikovane delovne enote z organi samoupravljanja, vendar te enote nimajo še vseh pravic in tudi ne vseh dolžnosti, kot je to zapisano v statutu, ki nas s 377. členom obvezuje, da do leta 1969 v celoti preidemo na ugotavljanje in delitev dohodka po delovnih enotah.

V Železarni, kot velikem kombinatu, delitev dela po delovnih enotah predstavlja večstopenjsko organizacijo dela, ki ima vpliv na uspehe dela. Toda večstopenjska organizacija dela zahteva mnogo predhodnih pripravljanih del, brez katerih ni mogoče ustvariti pogojev za doseganje večjega dohodka, ki je osnovni cilj oblikovanja delovnih enot in prehoda na sistem dohodka po delovnih enotah.

Organizacijska sprememba v smeri decentralizacije na več manjših organizacijskih enot s samostojnim obračunom dohodka ima namen doseči večji interes delavcev za uspeh poslovanja enote in podjetja kot celote in približati problematiko podjetja vsakemu delavcu, s pomočjo katere ugotavlja svojo osebo in materialno povezanost z rezultati dela svoje enote, kakor tudi spremembo svojega družbenega položaja, kjer se pojavlja kot proizvajalec-upravljalec, ne pa samo izvrševalec nalogov.

Zaradi tega je nujno, da se celotna organizacija postavi tako, da z raznimi organizacijskimi spremembami in drugimi ukrepi uredimo pravilne odnose med delovnimi enotami, da bi le-te lahko v novih razmerah dosegle najugodnejše rezultate.

Izkušnje govore, da organizacija podjetja po delovnih enotah in prenos samoupravnih pravic na iste, zahteva večjo poslovno samostojnost. Ta samostojnost pa odkriva organizacijske in tehnološke pomanjkljivosti, ki so bile tudi do sedaj prisotne v podjetju, vendar jih obstoječa organizacija ni odkrila. S seboj pa prinaša tudi medsebojna nasprotja kot normalen pojav, pogojen z interesi posameznih enot. Ti konflikti so toliko večji, kolikor več je nerazčiščenih vprašanj o

medsebojnih odnosih, skratka zavise od organizacijske čvrstosti in jasnosti.

Da bi organizacijo postavili čim bolj čvrsto in odpravili slabosti, ki so se pokazale do sedaj v organizaciji delovnih enot, smo kot prvo postavili zahteve, ki jih morajo delovne enote izpolnjevati:

1. Tehnološki značaj proizvodnje, ki po enaki tehnološki problematiki oziroma enakih in sličnih proizvodnih operacijah predstavlja naravno organizacijsko enoto kot racionalno rešitev vodenja proizvodnje. To pomeni, da delovna enota mora sloneti:

a) na združenem delu, ki člane delovne enote medsebojno dejansko povezuje, ne pa samo formalno, kot je to največkrat slučaj v delovni organizaciji,

b) mora imeti možnost načrtovanja in direktnega vpliva na izbiro tehnoloških procesov dela, izbire vložka, koriščenje proizvodnih sredstev in živega dela,

c) rezultat dela delovne enote mora biti proizvod, ki ima tržno vrednost, ki je na trgu kot blago, ne glede ali to za podjetje predstavlja kot vložek v drugi delovni enoti, ali kot gotov proizvod.

2. Delovna enota mora imeti ekonomski značaj proizvodnje, ki naj omogoči:

a) merjenje naravnih in vrednostnih pokazateljev produktivnosti, ekonomičnosti in rentabilnosti,

b) ugotavljanje posameznih stroškov, njihovo gibanje in končne rezultate dela, to je ugotavljanje finančnega rezultata po vseh zahtevanih kriterijih, ki veljajo znotraj podjetja ter pravico samostojnega razpolaganja s temi rezultati,

c) oblikovanje ekonomske cene svojega dela in pri tem upoštevati cene na trgu, kakor tudi vpliv na nabavno politiko vložnega in pomožnega materiala.

3. Delovna enota mora imeti samoupravni značaj, možnost neposrednega vpliva na organizacijo proizvodnega procesa in na organizacijo nasploh. To pomeni da:

a) mora imeti sistem samoupravljanja in samoupravne organe ter druge oblike razvite do take mere, da so sposobni samostojni odločati o vseh vprašanih organizacijske proizvodnega procesa in delovanja delovne enote kot celote. Pri tem pa mora sistem zagotoviti, da bo vpliv neposrednega proizvajalca čim večji,

b) tehnično vodstvo delovne enote, ki je sposobno odgovoriti na vse zahtevane naloge delovne enote,

c) ostalo pomožno osebje ali organizirano servisno službo v okviru podjetja za vse ostale naloge.

Dosedanja organizacija DE je zgrajena na principu obratov, ki vsekakor predstavlja jo zaključen tehnološki pro-

voju samoupravljanja v Železarni

ces, vendar v največ primerih preozek z zelo močno odvisnostjo od druge sorodne, predhodne ali naslednje enote. Skratka izvršena je taka delitev delovnih enot, ki razdvaja tudi tiste delovne skupine, ki so po svoji naravi medsebojno tesno povezane in za uspehe svojega dela druga od druge močno odvisne. Ne bomo navajali konkretnih primerov, ker bi nas to predalec zapeljalo. Menimo pa, da je to naloga vseh nas, da temeljito proučimo vse tiste primere, ki bi vplivali na razumne meje delovnih enot. Pri tem nas ne smejo motiti interesi OD s stališča nagajevanja po učinku dela, ker ta interes lahko zagotovimo po obračunskih enotah, ki so lahko številčnejše kot so sedanje delovne enote.

Obratno pa moramo nasprotovati vsaki grupaciji obratov ali oddelkov v delovno enoto, ki jih značaj dela in ekonomski interesi ne združujejo. Skratka ne smemo dovoliti administrativnega združevanja, ker taka enota ne bo živila. Nasprotno, v taki enoti bomo imeli vedno nasprotja in težnje po razformiranju.

Delovna enota mora imeti zagotovljene možnosti in vpliv na oblikovanje letnih in mesečnih planov, predvsem pa na načrtovanje — ali še bolj konkretno na terminiranje proizvodnje in pri tem na izbiro takih tehnoloških poti, ki so najbolj ekonomične, pa čeprav bi zaradi tega morala kdaj kakšna proizvodna enota mirovati. Pod načrtovanje razumemo tudi načrtovanje in izbiro vložitve, kakor tudi razporejanje žive delovne sile.

Največkrat so se odnosi med delovnimi enotami začeli krhati prav na ekonomskih osnovah. Medsebojna prepričevanja in obdolževanja, ki nimajo čvrste ekonomske osnove, katero potrjuje tudi trg, so največkrat glavni vzrok za nezadovoljstvo z občutkom krivičnega odnosa, ki dostikrat meji že na občutek izkoriščanja, kar žal nekateri dostikrat izkoriščajo za ustvarjanje nezadovoljstva v kolektivu. Torej med delovnimi enotami moramo upoštevati vpliv trga, vsa odstopanja, ki jih zahteva proces proizvodnje pa moramo izravnati že v delovni enoti.

Drug pogoj od nas zahteva organizacijsko dograjeno enoto, ki omogoča že v prvi zahtevi merjenje in ugotavljanje vseh naravnih in vrednostnih pokazateljev produktivnosti, ekonomičnosti in rentabilnosti. Služba zbiranja, analiziranja in sklepanja mora biti organizirana tako, da učinkovito deluje na tekoče poslovanje enote in podjetja kot celote, perspektivno pa na razvojno politiko. Skratka to ne sme biti samo zbiranje podatkov o dogodkih v proizvodnji, ki sedaj naj-

večkrat imajo le zgodovinski pomen, temveč instrument za vodenje proizvodnje in poslovne politike nasploh. Pred nas ali bolje rečeno pred strokovne službe postavljamo nalogo, da iz množice podatkov, ki jih sedaj zbiramo določimo le tiste, ki bodo imeli tak učinek kot smo ga opisali.

Organizacijsko zelo zahtevna naloga, za dobro delovanje delovne enote pa zelo pomembna, je ugotavljanje finančnega rezultata.

Navajamo nekaj najbolj znanih načinov ugotavljanja finančnega rezultata DE.

Znani so v glavnem trije načini:

- a) obračun po enoti proizvoda,
- b) obračun na osnovi znižanja planske lastne cene in
- c) obračun na osnovi dohodkov.

Obračun po enoti proizvoda je najslabši način ugotavljanja finančnega rezultata delovnih enot. Po tej metodi je finančni rezultat DE odvisen izključno od obsega proizvodnje. Pojavlja se kot »osebni dohodek«, ki je vračunan v vsako proizvedeno enoto in s katerim podjetje »plačuje« delovnim enotam opravljeno delo. Finančni rezultat raste v tem primeru premo sorazmerno s količino proizvodnje. Tak način ugotavljanja finančnega rezultata delovnih enot stimulira proizvodnjo in produktivnost dela, ne pa tudi ekonomičnost. Zanimarja namreč stroške. Enako tudi ne stimulira zaposlenih v večji zainteresiranosti za problematiko celotnega podjetja. Finančni rezultat DE namreč nastaja po drugih kriterijih kot pa sredstva za njegovo pokrivanje. To pa ima svoje negativne posledice, ki smo jim priča že sedaj, ker je naš sistem obračuna OD zasnovan približno na tem principu in zato večkrat ne moremo razumeti zakaj ni denarja za OD, ko je vendar bila ugodna proizvodnja. Od tod tudi prepričanje, da pravdo kroji direkcija, ne pa zakoni ekonomike.

Obračun po DE na podlagi znižanja planske lastne cene, ki lahko vsebuje tudi del »dobička« je popolnejši način ugotavljanja finančnega rezultata DE, ker poleg obsega proizvodnje stimulira tudi večjo ekonomičnost. V tem primeru se finančni rezultat DE oblikuje na podlagi razlike med plansko in dejansko lastno ceno. Čim večje bo znižanje planske lastne cene na enoto proizvoda in čim večja bo proizvodnja, tem večje finančno rezultata bo deležna DE. Običajno DE razpolagajo le z delom znižanja planske lastne cene. Ostanek pa se kot del »dobička« oblikuje na ravni podjetja. Obračun finančnega rezultata na osnovi lastne cene pa lahko dopolnimo z obračunom po enoti proizvoda in

s tem dodatno stimuliramo rast proizvodnje in produktivnost dela. Ta metoda pa zahteva solidne normative stroškov in delovnega časa, ažurnost obračuna ekonomičnosti in točnost evidence.

Najpopolnejši način obračuna finančnega rezultata DE je obračun po načelih dohodka. Pri tem posamezne delovne enote ugotavljajo in delijo celotni dohodek tako, da ima v notranjem prometu podjetja vsak proizvod svojo ceno, v katero je vključen dohodek delovnih enot. Celotni dohodek delovne enote je vsota vrednosti vseh proizvodov dotične delovne enote, dohodek pa razlika med celotnim dohodkom in stroški.

V kolikor se odločimo za ugotavljanje celotnega dohodka in dohodka na ravni delovne enote bodo imele DE znotraj podjetja podoben družbeni ekonomski položaj kot podjetje v sklopu narodnega gospodarstva. V tem primeru neposredni proizvajalci lahko vplivajo na vse elemente poslovanja in s tem v celoti na svoj dohodek. To pa je tisto kar želimo doseči z novo organizacijo delovnih enot.

(Po temeljiti obravnavi predloženih treh variant o ugotavljanju finančnih rezultatov DE se je konferenca odločila za tretjo varianto, to je za obračun na osnovi dohodka.)

Zelo težka in zahtevna naloga bo oblikovanje ekonomske cene svojega dela, ker ta naloga zahteva uskladitev interesov delovne enote, kakor tudi potrošnikov proizvodov, pa naj bo to kupec izven podjetja ali druga delovna enota. Vsekakor se pri oblikovanju ekonomskih cen morajo upoštevati pogoji proizvodnje, kakor tudi vpliv trga. Pomembno vlogo pa mora imeti tudi zanesljivost preskrbe z vložkom po internem programu. Ta zanesljivost pa tudi nekaj stane.

Tretji pogoj zahteva ustrezno organizacijo samoupravnega sistema prilagojeno preje opisani organizaciji delovne enote. Tu gre za delavske svete delovnih enot, njihov pravice in dolžnosti, kakor tudi za sistem in program dela. Dalje za zborni proizvajalec po delovnih enotah, z upoštevanjem na obstoj obračunskih enot. Skratka omogočen mora biti vpliv proizvajalca, ki bo pod opisanimi pogoji organizacije DE mnogo bolj pomemben in odločujoč kot je sedaj.

Pogoj je tudi sposobno in ustrezno tehnično vodstvo delovne enote. V načelni razpravi okrog tega vprašanja razčistimo predvsem organizacijske oblike ter mesto in vlogo vodstva DE, kakor tudi profile posameznih strokovnjakov, ki naj strokovno vodijo DE. Izbiro kadra in konkretni opis delovnih nalog naj prevzamejo strokovne službe.

Na splošno je zelo pomembna celotna organizacija delovne enote. Gre za strokovne službe delovne enote in za angažiranje posameznih služb, ki so oblikovane pri podjetju in delujejo kot servisne službe.

Navedene naloge so samo groba osnova mimo katere ne bi smeli oblikovanju delovnih enot. Če delovna enota ne more zadovoljiti vsem zahtevanim pogojem, smo mišljenja, da tudi ne more obstojati, ker ne bo dosegla zahtevanega rezultata.

Racionalno gospodarjenje, povečanje dohodka in izboljšanje standarda zaposlenih terjajo, da izvedemo takšno organizacijo delovnih enot, ki naj v konkretnih, specifičnih pogojih omogoči najugodnejšo strnjeno osvojenih kriterijev organizacije po delovnih enotah.

Navedene teze o zahtevah, ki jih mora izpolnjevati DE so zadostna osnova, da to dosežemo. Nedvomno je to zahtevna naloga, združena s pripravami za postavljanje realnih norm, normativov potrošnje materiala, koriščenja kapacitet, programiranja dela, vrednotenja opravljenega dela, obračuna stroškov itd. Naloga torej, ki spada v pristojnost strokovnih služb in je zapisana v našem statutu kot dolgoročna naloga, kot pogoj za prehod na obračun dohodka po DE. Z osvojitvijo navedenih stališč o oblikovanju delovnih enot, sprejemamo tudi stališča, da bomo reorganizacijo delovnih enot podpirali le takrat, ko bodo tehnološko — ekonomske analize, ki jih bodo izdelale strokovne službe pokazale, da je to racionalna organizacija, ki zagotavlja interes nas vseh. To pa zaradi tega, ker se zavedamo, da večkratno menjavanje organizacije po delovnih enotah ali krnitev enega ali več kriterijev organizacije zaradi ne dovolj izdelanih analiz, škoduje poslovanju podjetja, predvsem pa ustvarja nerazpoloženje v kolektivu.

Ostale naloge pri organizaciji delovnih enot

Poleg definicije delovnih enot je treba urediti še več vprašanj, ki so neposredno povezana z organizacijskimi pripravami in so predpogoj za normalno delovanje proizvodnega procesa po delovnih enotah.

Kljub oblikovanju delovnih enot še vedno ostanejo določene funkcije, ki usmerjajo celoten razvoj podjetja ter urejajo odnose med podjetjem in družbo. V ta namen je potrebno uzakoniti določena pravila.

1. Način oblikovanja sredstev za razširjeno reprodukcijo. Vsekakor bo z dohodkom in amortizacijo razpo-

lagala delovna enota. Toda kot poudarjamo, da je potrebno sredstva združevati v okviru republike, da bi lahko načrtno razširjali naš gospodarski potencial, tako je to še bolj potrebno v okviru enega podjetja. Tu ne gre za odvzem sredstev. Gre za koncentracijo, pri čemer ne smemo biti kršene lastniške pravice. Gre za princip vlaganja sredstev delovnih enot v tiste investicije, ki bodo tistim delovnim enotam, ki sredstva vlagajo, dale koristi. Skratka vprašanje ekonomičnosti investicij mora priti bolj do izraza znotraj samega kolektiva.

2. Poleg vlaganj v investicije, mora biti s predpisi regulirano koliko sredstev iz dohodka morajo delovne enote obvezno prenesti v poslovni sklad, oziroma sklad skupne porabe. Za upravljanje skladi morajo biti pravilniki.

3. Podjetje ima določene obveznosti do družbe. Denarna sredstva za te obveznosti morajo prispevati delovne enote. V ta namen morajo biti izdelana pravila v katerih bodo določene obveznosti delovnih enot do skupnih obveznosti podjetja.

4. V okviru podjetja kot celote bodo zadržane določene funkcije in v ta namen službe. Denarna sredstva za opravljanje teh funkcij morajo prispevati delovne enote. Zato je potrebno za finansiranje centralnih funkcij izdelati ključne po katerih delovne enote prispevajo denarna sredstva iz svojega dohodka. Denar, ki ga ekonomske enote dajejo v ta namen, mora imeti ekonomsko opravičenost, čeprav je to marsikdaj težko. Toda iskanje ekonomskega opravičila za financiranje centralne funkcije nas bo prisililo, da bolj natančno kot do sedaj konkretiziramo naloge te funkcije.

5. Stališča do notranje delitve dohodka. Omenjeno je že, da mora biti določen procent dohodka, ki ga je delovna enota dolžna vložiti v poslovni sklad. Če želimo, da bo ta procent enoten za vse delovne enote, potem moramo ustvariti enotne pogoje gospodarjenja. Torej izdelati moramo takšne instrumente, ki bodo omogočili enotne pogoje gospodarjenja.

Pri delitvi osebnega dohodka morajo biti enotne samo startne osnove ob dejstvu, da so postavljeni enotni instrumenti za usklajevanje pogojev gospodarjenja, medtem ko za delitev osebnega dohodka znotraj delovne enote naj veljajo interni instrumenti delovne enote.

Zaključek

Našteti je le nekaj elementov za katere menimo, da so pomembni pri oblikovanju delovne enote. Res pa je, da uspešno delovanje delovnih enot zahteva pomembne organizacijske spremembe v (nadaljevanje na 12. str.)

Letalcem trda prede

V petek, 23. februarja so imeli letalci Alpskega letalskega centra v Radovljici sestanek, ki se ga je udeležilo tudi šest jeseniških pilotov.

Ugotovili so, da za letošnjo dejavnost potrebujejo minimalno vsoto 18 milijonov S din, medtem ko bodo dobili le en milijon 600 tisoč S din občinskih dotacij. Poleg tega pa je letalski letiški park že zelo zastarel in ga bo treba v dveh letih zamenjati.

Letenje in skakanje s padali spada med najplemenitejše športe, žal pa tudi med najdražje. In ko bi mogli proračun dvigniti le za 30 %, bi lahko povečali svojo dejavnost za trikrat. Velik del denarja pobere zavarovalnica, tako da običajno sredi poletja začne zmanjkovati denarnih sredstev in letala ne morejo biti polno izkoriščena. Problemi so resnično veliki, toda piloti in padalci ne bi bili to, kar so, če bi se teh problemov ustrašili. Zlastno dejavnostjo bodo poskušali ustvariti 90 % potrebnega denarja, nekaj z aerotaksijem, nekaj s sodelovanjem na različnih prireditvah in z raznimi drugimi deli. Vendar še vedno ostane določena vsota, ki jo bodo ustvarili s prostovoljnim delom z rezanjem kartona za tovarniške potrebe. Vsak član, ki se temu delu ne bo hotel odzvati, pa bo moral za padalski skok odšteti 1500 S din, za jadralni polet 3.000 in za uro letenja na motornem letalu 6.000 S din. Če motorni pilot potrebuje od

20 do 30 ur letenja na leto, da ostane v »praksi«, potem lahko vidite, koliko bo stalo tistega, ki se ne bo hotel udeleževati skupnih akcij.

Primanjkuje jim tudi mladih letalcev, zato bodo letos odprli praktični tečaj za učenje pilotiranja na jadralnih letalih. Vsak udeleženec bo moral prispevati 30.000 S din

kar pa še zdaleč ni dovolj za tak tečaj. ALC bo preostale stroške kril iz svoje blagajne. To pa za letos predstavlja določeno izgubo, vendar si nadaljnega razvoja brez podmladka ne moremo predstavljati.

Vsi vemo, kakšne vsote denarja dobivajo nekatere športne panoge. Tukaj pa živi ena najdražjih dejavnosti od svojih rok!

Jože Jekler

Rojeni istega dne in meseca

Narava ustvarja čudne oblike slučajnosti. In ljudje. Takšen primer naključja je v družini našega sodelavca JANEZA GAŠPERINA z Jesenic (strojevodja v Železarni), ki so se mu vsi otroci rodili istega dne in istega meseca in to: Milenka 21. II. 1953, Janko 21. II. 1956, Roman 21. II. 1960.

Kar globoko je treba seči v žep za obdaritev otrok ob rojstnem dnevu, ki ga imajo vsi istega dne. Sicer je pa to verjetno edinstven primer daleč naokrog.

J. V.

Predlog stališč...

(nadaljevanje s 11. str.)

poslovni strukturi podjetja. Nujno bo reorganizirati posamezne službe in sektorje in jih prilagoditi delovnim enotam. Tu ne gre samo za fizično reorganizacijo, temveč mnogo bolj za miselno preusmeritev, ki zahteva da delovne enote dejansko priznamo in da jih kot take tudi usposobimo za uspešno delovanje. Gre tudi za mnogo bolj natančno določitev medsebojnih odnosov, pravic in dolžnosti, nalog in odgovornosti delovnim enotam in službam, predvsem pa posameznikom ter v zvezi s tem za mnogo bolj uspešno kontrolo izpolnjevanja vseh teh obveznosti in prevzemanja vseh posledic neizvršenih obveznosti.

Skladno z razvijanjem poslovne organizacije je nujno razvijati organizacijo samoupravljanja. Potrebno je razviti tak mehanizem, ki bo deloval bolj učinkovito kot de-

luje sedanji. Tu mislimo predvsem na organizacijsko administrativno plat. Čas od predloga do končnega sklepa je največkrat predlog. Potrebno bo korigirati tudi temeljni zakon o delavskem samoupravljanju in zakon o gospodarskih organizacijah in sicer: bolj natančno opredeliti vlogo delovne enote kot delovne skupnosti delovnih ljudi, zasnovane na združenem delu in delovno organizacijo, ki predstavlja zbir delovnih skupnosti in, ki edina nastopa navzven.

Prav tako bo nujno iz pravic in dolžnosti organov samoupravljanja črtati vse tisto, kar strokovne službe na osnovi načelnih stališč organov samoupravljanja lahko samostojno rešujejo. Znotraj delovnega kolektiva pa pospešiti sprejem internih predpisov. Prek občinske skupščine pa zaostri kontrolo nad izvajanjem teh predpisov. Tu ne gre za kretanje demokratičnih pravic in svoboščin, ampak za strogo izvajanje principov, ki smo si jih s temi svoboščinami pridobili in postavili.



Problemi gledališča so problemi (ne) kulturnega doma

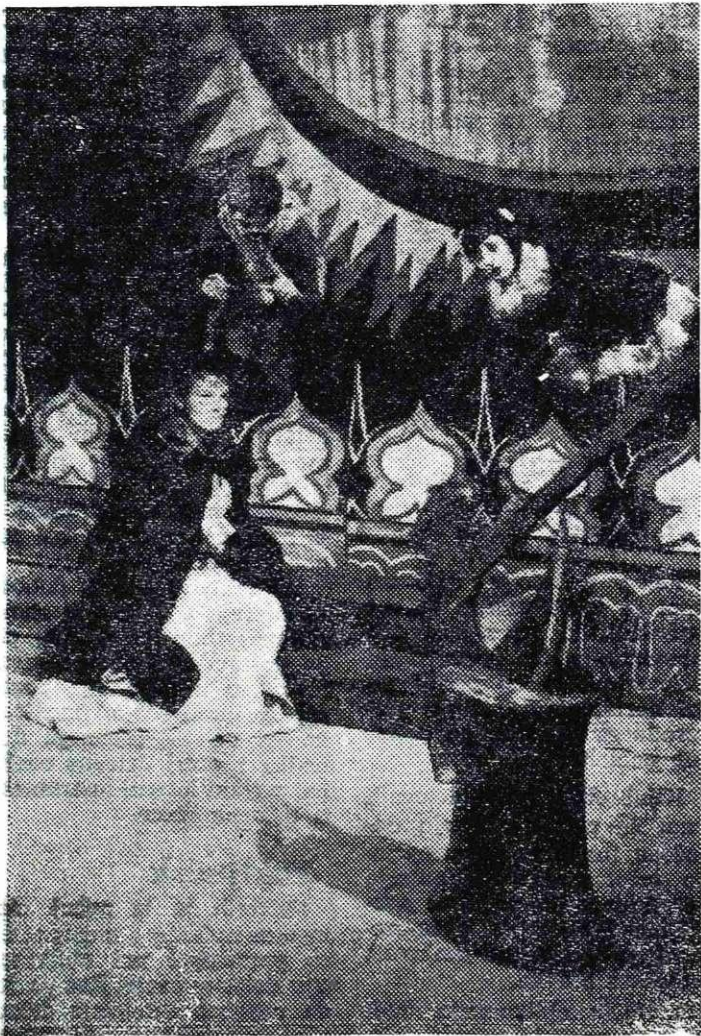
(1. nadaljevanje)

Bolj kot repertoarna in programska politika pa na dohodek gledališča vplivajo pogoji dela, ki so zaradi dotrajanosti, zastarelosti in neurejenosti stavbe, v kateri gledališče deluje, milo rečeno nevdružni. Ta negativni vpliv stanja edinega (ne)kulturnega doma na Jesenicah je še toliko usodnejši, ker ne učinkuje porazno samo na ljudi v stavbi zaposlene, temveč predvsem in zlasti na publiko, ki prihaja na prireditve. Namesto, da bi za gledališko delo plačani ljudje skrbeli za čim uspešnejše delovanje gledališča, se morajo ubadati s skrbmi okoli podrhtih dimnikov, pregorelih električnih napeljav, sesutih oken in nenehne umazanosti, ki jo povzročata (povrh vsega še čisto neizdatno) kurjenje in nenehni prepigi skozi na vse strani

luknjaste stavbe. Namesto, da bi se ljudje, ki žrtvujejo svoj prosti čas za gledališko ustvarjanje, pri delu počutili vsaj kolikor toliko udobno, delajo v pogojih, v katerih tvegajo zdravje, v določenih okoliščinah pa nemara celo življenje. In namesto, da bi publika uživala ob kulturnih dobrinah, za katere je plačala vstopnino, sedi zavita v plašče in se ob koncu prireditve trese od mraza, da o tem da nima v odmoru možnosti, da se sprehodi, niti kam odložiti mokrega dežnika, sploh ne govorimo. Toda tako ni samo na gledaliških predstavah, temveč je tudi na drugih prireditvah. In kakšno je stanje stavbe, dovolj zgovorno priča primer knjižnice, ki ni bila prebeljena že več kot celo desetletje!

Na noben način nočem pretiravati in dramtizirati stvari. toda dejstvo je, da vrsta

kulturnih ustanov na Jesenicah dela v stavbi, ki po najbolj tolerantnih normah enostavno ni več za javno uporabo! Predpisi določajo, da se mora npr. električna napeljava po dvajsetih letih obnoviti, v kulturnem domu na Jesenicah pa je večina električne napeljave stara 40 let, večina električnih naprav pa ne samo zastarelih in proti predpisom, temveč dobesedno muzejskih. Najbolj uvidevna komisija bi brez oklevanja samo in enostavno odščipnila dovod elektrike v stavbo! Tako in še slabše je s kurilnimi napravami, podi, streho, opremo odra in seveda tudi z zunanostjo stavbe, ki bo maja letos »slavila« 15. obletnico, kar je bila zadnjikrat (in še takrat samo) prebeljena! Upoštevač vse to, potem lahko samo z resničnim občudovanjem damo jeseniški publiko za obisk na gledaliških



Prizor iz otroške igrice Mogočni prstan, ki jo je zrežiral Jože Tomažič

S skupščine občine Jesenice

Odlok o javnem redu in miru v razpravi

V ponedeljek, 4. marca je bila tretja skupna seja svetov Skupščine občine Jesenice, na kateri so razpravljali o dopolnjenem predlogu osnutka odloka o javnem redu in miru v občini. O predlogu odloka so pred tem že razpravljali člani nekaterih svetov, ki so predlagali več sprememb in dopolnitev osnovnega besedila. Vse to je upravni organ upošteval, tako da je bilo na ponedeljkovi seji navzočim predloženo popravljeno besedilo. Odlok o javnem redu in miru v občini vsebuje ukrepe za varovanje reda, miru, zdravja, čistote in zunanjega videza krajev v občini, prav tako vsebuje ukrepe za varstvo občanov in premoženja.

Navzoči na seji vseh svetov Skupščine občine niso imeli posebnih pripomb, sklenili so le, da naj bi celotni odlok objavili v časopisu Železar, tako da bi lahko tudi občani predlagali spremembe in popravke. Po enem mesecu pa bi o odloku o javnem redu in miru dokončno razpravljala še oba zbora Skupščine občine Jesenice.

Po tej točki dnevnega reda pa je sejo nadaljeval svet za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve, krajevné skupnosti in stanovanjske zadeve. Menili so se o predlogu, da naj bi prenehala obveznost do nadaljnjega ustanoviteljstva zavoda za izgradnjo športno turističnih objektov v triglavskem gorstvu na Bledu in vzporedno s tem obveznost sofinancira-

nja. Skupščina občine je še za lansko leto dolžna poravnati izgubo omenjenega zavoda v višini 30.000 N din. Člani sveta so bili mnjenja, da bi morali sicer poživiti dejavnost zavoda, vendar pa pridobiti k sodelovanju ustanove — banke, ki bi lahko vložile denar v začetek gradnje objektov na tem področju. Zato naj bi s končnim sklepom še nekoliko počakali.

V dodatni točki pa je bila dana še informacija o možnosti izgradnje mostov in ce-

ste v Mostah. V tem smislu so bili pred kratkim razgovori s predstavniki republiškega cestnega sklada, ki so predložili tudi že načrt, kako bi se rešili nevarnih ožin na gorenjski cesti. Po načrtih sta predvidena dva mostova od katerih večji bi bil dolg 152 metrov. Celotna investicija bi veljala okrog 5 milijonov N din, k čemer bi morala tudi naša občina prispevati. Navzoči so se strinjali, da bi bilo potrebno čimprej začeti z deli.

T. L.

Akcija za odkup Finžgarjeve rojstne hiše naj podprejo tudi sindikalni odbori

Odbor za odkup in ureditev Finžgarjeve rojstne hiše je doslej zbral nekaj čez 5,5 milijonov starih dinarjev. V seznam darovalcev prostovoljnih prispevkov pa se je tem mesecu vpisal tudi naš železarski izobraževalni center, v katerem so učenci obeh šol zbrali 53.200 S dinarjev.

Za popolno uresničenje akcije (odkup in ureditev) je potrebnih še nadaljnjih 6,5 milijona N din. Prav bi bilo, da akcijo za

odkup in ureditev pomembnega kulturnega spomenika v naši občini podprejo tudi sindikalni odbori v naših delovnih enotah z zbiranjem prostovoljnih prispevkov. Zbiralna akcija naj bo široko zasnovana z geslom TUDI VSAK ČLAN DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE BO PRISPEVAL 1 NOVI DINAR. Tej akciji pa naj sledijo tudi druge delovne organizacije v občini.

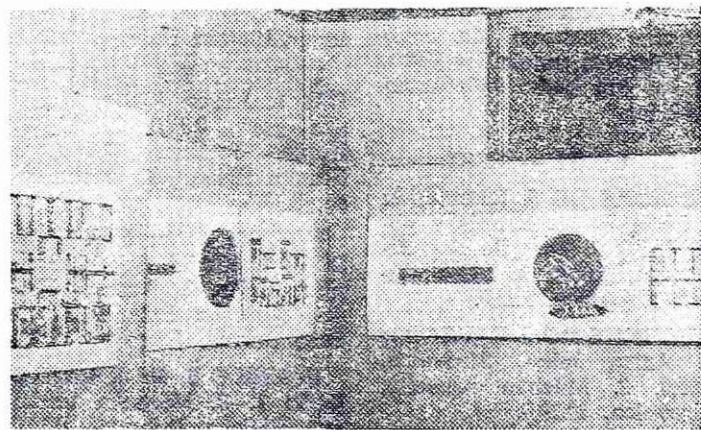
15-letni razvoj SGP Sava

V soboto, 2. marca so v mali dvorani Delavskega doma na Jesenicah odprli razstavo, ki prikazuje petnajstletno dejavnost SGP Sava Jesenice. Podjetje na estetsko urejeni razstavi v slikah, skicah in grafikonih prikazuje svoj petnajstletni razvoj. To je tudi prva takšna razstava na Jesenicah.

Podjetje, ki je bilo ustanovljeno maja 1950, se je iz skromnih manjših del s 3.100 N din letnega prometa razvilo v srednje veliko slovensko gradbeno podjetje s 27,5 milijona N din prometa in 609 zaposlenimi v letu 1966. Podjetje je iz leta v leto napredovalo tako v pogledu letne realizacije in števila zaposlenih kot v pogledu izpopolnjevanja mehanizacije. Svoja gradbišča so iz občinskega obsega razširili v radovljiško občino, v Skofjo Loko, v Ljubljano, na Slovensko primorje in drugam. Med najbolj pomembne gradnje v občini poleg objektov v Železarni prištevajo gradnjo hokejskega igrišča s tribunami, zdravstveni dom na Jesenicah, kulturni dom na Javorniku, »P-MARKET«, kopališče, železnico Spanov vrh, stolp-

nico, stanovanjske stolpce in drugo.

Sodobna tehnika in organizacija dela omogočata podjetju, da sprejema tudi zahtevnejša dela. Trgovsko stanovanjska zgradba nasproti kolodvoru z enonadstropnim trgovskim delom in desetnadstropnim stanovanjskim stolpom predstavlja enega od takih gigantov. V programu pa imajo tudi gradnjo stanovanjskega naselja s samopostrežno trgovino na cesti Tometa Tomšiča, objekte na Plavžu in drugo. V lanskem letu je podjetje pričelo tudi z gradnjo stanovanj za tržišče. Ves ta zelo buren, vendar pa uspešen razvoj podjetja in njegov bodoči gradbeni program prikazuje omenjena razstava v slikah, skicah in z grafikonih. Razstava je odprta do vključno 13. marca vsak dan od 9. do 12. in od 14. do 19. ure.



Izsek iz razstave SGP Sava

in drugih kulturnih prireditvah največje priznanje! Vse tiste, ki pa zviška in omalovažujoče »ugotavljajo«, da v gledališču (pa tudi na drugih kulturnih prireditvah) nikoli ni več kot 50 ljudi, vljudno vabimo, da pridejo v dvorano in se prepričajo o pogojih, katerim navkljub z delom vztrajajo kulturniki in z obiskom številna publika. Na šoferskem predavanju junija meseca se to res ne da ugotoviti!



V mladinski igri Mogočni prstan poleg znanih igralcev nastopajo tudi številni mladi igralci

Tako nevzdržno stanje stavbe (ne)kulturnega doma na Jesenicah dokazujejo tudi podatki o številu prireditev v dvorani. Leta 1966 je bilo v dvorani 107 javnih prireditev, ne všteti obvezne šolske proslave in podobno, leta 1967 pa 109 javnih prireditev, od tega leta 1966 78, leta 1967 pa 73 gledaliških predstav, všteti gostovanja. Medtem ko se gledališke predstave, razen dveh poletnih mesecev, vrstijo vse leto,

so druge kulturne in zabavne prireditve skoraj samo v oktobru, novembru in decembru, oziroma v aprilu, maju in juniju. Pa tudi gledališke predstave se prilagajajo temu razporedu prireditev. Leta 1966 je bilo največ predstav maja (19) in decembra (21), najmanj pa februarja (2), leta 1967 pa spet največ maja (26) in novembra (19), najmanj pa januarja (11). Za poletne mesece je upad gledaliških in drugih prireditev razumljiv, upad takorekoč na višku sezone v treh zimskih mesecih januarja, februarja in marca pa je pogojen samo in edino z nevzdržnimi pogoji v dvorani. Gledališče stoji pred nerešljivo nalogo, ki je noben repertoar pa tudi delovna zavzetost ne moreta rešiti: sezona je razbita na dva dela, publiko je treba takorekoč dvakrat navajati na gledališče in prav v tistih mesecih, ko je najmanj priložnosti za kakršnokoli drugo koriščenje prostega časa, je gledališka dvorana takorekoč skoraj neuporabna. Popolnoma jasno je, da bi bila v boljših pogojih dvorana neprimerno boljše izkoriščena po

gledališču in tudi drugih, s tem pa tudi rentabilnejša.

Kljub nevzdržnim pogojem pa je vendarle zanimivo, da si je v tej dvorani gledališke, kulturne in zabavne prireditve (brez obveznih šolskih proslav in predavanj) ogledalo leta 1966 29.100 gledalcev, leta 1967 pa 31.700 gledalcev. Če te številke primerjamo z dobrimi 32.000 gledalci na 40 hokejskih tekmah v letu 1967, potem lahko približno jemo, da je med našimi občani zanimanje za kulturo prav tako kot za hokej, če ne še večje, če prištejemo še druge ne ravno zavirljive, pa vendar kulturni namenjene prostore. Pa vendar »družbena« (besedo zelo nerad uporabljam ker nič — ali pa vse! — pove) podpora v primeru hokeja le ni sorazmerna s podporo kulturi. Naj mi ljubitelji hokeja ne zamerijo naslednje primerjave, toda mislim, da dovolj jasno ilustrira določeno dejansko stanje. Leta 1965 to se pravi v letu reforme, je Skupščina občine Jesenice namenila 5 milijonov starih dinarjev za izdelavo načrtov za preureditev in

modernizacijo kulturnega doma na Jesenicah. Z reformo so bila ta sredstva takoj črtana in za dober milijon in pol izdelanih načrtov je do danes obležalo v predalu. Istočasno se je dograjevalo hokejsko igrišče v pričakovanju svetovnega prvenstva in čeprav v zelo težkih pogojih, se je vendar dogradilo do zadovoljive (če že ne željene) faze. Da se razumemo, sem za športno dvorano na Jesenicah in celo malo me je sram, da jo vsaj že deset let nimamo, hočem le povedati, da je bila v tistih težkih časih reforme možna velika investicija, katere samo desetina bi se danes v sedanjem kulturnem domu na Jesenicah zagotovila vsaj sprejemljive pogoje prav tolikšnemu številu občanov, ki jim je za kulturno razvedrilo, kot jih v enem letu pride na hokejske tekme! Še več, trdno sem prepričan, da bi se število občanov na teh prireditvah znatno povečalo, tako kot bi se povečalo tudi število občanov (pa tudi prireditev) na hokejskem igrišču, če bi bilo pokrito

(Nadaljevanje prihodnjič)

Občinsko prvenstvo za pokal Jožeta Gregorčiča

V nedeljo, 3. marca, je bilo v organizaciji Ob ZTK Jesenice, TVD Partizan Rateče-Planica in TVD Partizan Blejska Dobrava občinsko prvenstvo za pokal Jožeta Gregorčiča. Na tekmovanju se je zbralo več kot 260 tekmovalcev in tekmovalk iz vseh osnovnih šol občine Jesenice, ki so tekmovali v smučarskih tekih na 9 in 5 km, smučarskih skokih na 25 m skakalnici in veleslalomu. Proga za učence in učenke do 5. razreda in učenke 5. in 6. razreda je bila dolga 360 m z višinsko razliko 35 m in 22 vratci. Proga za učence 5. in 6. razreda, učenke 7. in 8. razreda ter učenke 7. in 8. razreda pa je bila dolga 600 m z višinsko razliko 70 m in 28 vratci.

Organizacija tekmovanja je bila dobra kljub tako velikemu številu nastopajočih. Zataknilo se je le pri prevozu tekmovalcev in tekmovalk iz Kranjske gore, tako da so prispeli na start z dnevno zamudo. Upamo, da bo drugič Ljubljana transport, PE Jesenice poskrbel, da bodo tudi prevozi potekali v redu, za kar mu bomo še posebej hvaležni.

REZULTATI — TEKI:

UČENCI DO 5. RAZREDA: 1. Miha Rožič, Kranjska gora, 4.13,0, 2. Toni Smolej, Zirovnica, 5.00,0, 3. Silvo Cuden, Zirovnica, 5.52,0.

UČENKE DO 5. RAZREDA: 1. Anica Jalen, Zirovnica, 7.06,0, 2. Milenka Kastelic, Zirovnica, 10.29,0.

UČENCI 5. in 6. RAZREDOV: 1. Dorči Kofler, Mojstrana, 3.42,0, 2. Ljubo Nemeček, Mojstrana, 3.45,0, 3. Janez Skumavc, Mojstrana, 4.14,0.

UČENKE 5. in 6. RAZREDOV: 1. Margita Picelj, Kranjska gora, 7.16,0, 2. Draga Brus, Mojstrana, 7.43,0, 3. Ksenija Klinar, Zirovnica, 9.24,0.

UČENCI 7. in 8. RAZREDOV: 1. Boris Madon, Zirovnica, 7.21,0, 2. Bogo Prešeren, Zirovnica, 8.05,0, 3. Andrej Marinčič, Zirovnica, 8.26,0.

UČENKE 7. in 8. RAZREDOV: 1. Olga Rožič, Kranjska gora, 7.14,0, 2. Zdenka Dolar, Zirovnica, 9.58,0, 3. Draga Pogačar, Zirovnica, 10.34,0.

SKOKI — UČENCI DO 5. RAZREDA: 1. Boris Cuznar, Zirovnica (18,5 in 17 m), 145 točk, 2. Srečko Petrič, Kranjska gora (16 in 16 m), 130,5 točk, 3. Dušan Justin, Zirovnica (13 in 15,5 m), 115 točk.

UČENCI 5. in 6. RAZREDOV: 1. Ljubo Prešeren, Zirovnica (19 in 19 m), 169 točk, 2. Cveto Vodopivec, Mojstrana (18 in 18,5 m), 163, 3. Marjan Kunšič, Mojstrana (18 in 18,5 m), 158 točk.

UČENCI 7. in 8. RAZREDOV: 1. Marjan Klinar, Zirovnica (20 in 20 m), 179,5 točk, 2. Vonko Blaznik, Zirovnica (20 in 20,5 m), 178,5 točk, 3. Alojz Uderman, Kranjska gora (18 in 18 m), 158 točk.

VELESALOM — UČENCI DO 5. RAZREDA: 1. Viko Terseglav, Blejska Dobrava, 0.33,4, 2. Stane Šmid, Mojstrana, 0.34,0, 3. Bogdan Razinger, Blejska Dobrava, 0.35,0.

UČENKE DO 5. RAZREDA: 1. Jožica Košir, Kranjska gora, 0.35,0, 2. Slavka Kerec, Jesenice, 0.35,3, 3. Stanka Rižnar, Kranjska gora, 0.38,3.

UČENCI 5. in 6. RAZREDOV: 1. Matjaž Soberl, Jesenice, 0.37,4, 2. Andraž Hrastr, Koroška Bela, 0.37,8, 3. Sašo Jekler, Jesenice, 0.38,0.

UČENKE 5. in 6. RAZREDOV: 1.—2. Nevenka Vesko- vič, Blejska Dobrava, 0.34,0, Bogdana Aleš, Blejska Dobrava, 0.34,0, 3. Aienka Cankar, Blejska Dobrava, 0.35,5.

UČENCI 7. in 8. RAZREDOV: 1. Vito Modrič, Kranjska gora, 0.36,4, 2. Matjaž Pečar, Kranjska gora, 0.38,5, 3. Jože Pšenica, Mojstrana, 0.39,0.

UČENKE 7. in 8. RAZREDOV: 1. Sonja Gazvoda, Kranjska gora, 0.35,8, 2. Jelka Pečar, Kranjska gora, 0.36,8, 3. Darja Preželj, Kranjska gora, 0.42,0.

Vsi najbolje uvrščeni tekmovalci in tekmovalke so dobili diplome, najboljša ekipa pa pokal Jožeta Gregorčiča. S.F.



Vrvež na startu tekačev

Republiško prvenstvo v sankanju

V nedeljo, 3. t. m. je bilo v izvedbi Sankaškega kluba Jesenice pri Savskih jamah v Planini pod Golico X. republiško prvenstvo za članice in člane v sankanju s tekmovalnimi sanmi. Hladno vreme v preteklem tednu je omogočilo dobro pripravo polumetne sankaške proge pri Savskih jamah. Proga, ki je bila dolga 745 m z enajstimi umetnimi zavoji, je bila povsem poledenela. Pohvalo zasluži šef proge, ki je z ostalimi sodelavci poskrbel, da je bila tekmovalna proga na zavirljivi višini.

Za tekmovalce je deset klubov prijavilo 62 tekmovalcev, od tega 7 članic, 8 starejših članov in 47 članov za tekmovalce v disciplini enosedov in 14 dvojic za tekmovalce dvosedov. Že trening v soboto, 2. t. m. je pokazal, da bo glavna borba za prva mesta med tekmovalci Begunj, Bohinja, Tržiča in Jesenice, kar se je na samem tekmovalstvu v nedeljo tudi uresničilo.

Nastopili so tudi vsi lanskeletni republiški prvaki, razen Kapusove z Jesenic. Tekmovalci v disciplini enosedov so morali opraviti po štiri teke, v disciplini dvosedov pa po dva teka.

Prve so nastopile članice. Nastopilo je vseh sedem prijavljenih članic. Že prvi tek je pokazal, da sta resni kandidatk za prvo mesto le obe Tržičanki: Ovsenekova in Tišlarjeva. Ovsenekova je svojo prednost z vsakim naslednjim tekom še povečevala in osvojila prvo mesto s skupnim časom 3:59,1 min. (0:59,5, 0:58,9, 1:00,5, 1:00,2 min.) pred Tišlarjevo s časom 4:14,0 min. Sledile so jima Šolarjeva iz Bohinja (4:27,7), Demšarjeva z Jesenic (4:37,9) ter Fistrova iz Podnarta. Jeseničanka Demšarjeva je v četrtem teku padla in si s tem zapravila zanesljivo tretje mesto, tudi njena klubska kolegica Brejčeva je padla ta-

kaj težko, da je odstopila. V celoti sta odstopili dve članici.

Članicam so sledili starejši člani. Od prijavljenih osem jih je nastopilo sedem. Tu je bil favorit lanskeletni republiški prvak Česen iz Tržiča, ki je tudi premočno osvojil prvo mesto s skupnim časom 3:49,2 min. (0:57,0, 0:56,5, 0:56,2, 0:59,5 min.) pred klubskima kolegama Teranom in Avsenekom. Naš veteran Milan Ulčar, edini resni konkurent Tržičanu Česnu, ni nastopil, ker je na treningu tako težko padel, da je tekmovalje spremljal samo kot vodja jeseniške ekipe.

Vsi tekmovalci in gledalci so z zanimanjem čakali nastop članov. Skupno je nastopilo 42 tekmovalcev. Že Maks Klinar z Jesenic s startno številko štiri, klubski prvak za leto 1968, je dosegel odlični čas 0:57,2 min., ki je ostal skoraj celotni prvi tek nedosežen. Vse je čakalo samo njegovega klubskega kolego Julija Ulčarja, ki je imel startno številko 32. Ulčar je privozil skozi cilj s časom 0:55,1, kar je bilo za 2,1 sek. boljše od Klinarja, s tem pa je dosegel tudi najboljši čas dneva. Začela se je tiha zagrizena borba med obema klubskima rivaloma, v to borbo pa so posegali še lanskeletni republiški prvak Mencinger, Zdravko Rozman

in Medja iz Bohinja ter Štefan Zupan iz Begunj. Iz te borbe je v tretjem teku izpadel Klinar, ki je tako težko padel, da je moral odstopiti. Ulčar je svojo prednost še povečeval z vsakim tekom in osvojil prvo mesto s skupnim časom 3:44,5 (0:55,1, 0:55,4, 0:56,3, 0:57,7), drugo in tretje mesto si delita Štefan Zupan iz Begunj in Mencinger iz Bohinja s časom 3:55,3 min. Največji uspeh so dosegli pri članih tekmovalci iz Bohinja, ki so zasedli vsa mesta do sedmega. Jeseniški tekmovalci so zasedli še naslednja mesta: 11. Režek, 31. Horvat (zaradi padca v prvem teku), 33. Majetič. Odstopilo je pet tekmovalcev, diskvalificiran pa je bil eden.

V disciplini dvosedov je nastopilo 13 dvojic. Naslov republiških prvakov sta branila jeseniška dvojica J. Ulčar — M. Klinar. Ker je Klinar v tekmovalstvu enosedov težko padel, saj je drugi dan zdravnik ugotovil počeno kost na nogi, je bilo vprašanje nastopa najboljših dvojic. Kljub bolečinam v nogi se je Klinar le odločil za nastop in tako skupno z Ulčarjem branil naslov republiškega prvaka. Njegova poštrevnost in borbenost je bila kronana z uspehom. V obeh vožnjah sta bila najboljša in tako ponovno osvojila naslov republiškega prvaka s skupnim časom 2:06,2 min. (1:03,2, 1:03,0) pred dvojicama J. Rozman — J. Rozman (2:13,1) in C. Rozman — Z. Rozman (2:17,9) iz Bohinja. Jeseniška druga dvojica Hrovat J. — Režek J. je zasedla deveto mesto s časom 2:38,0. Odstopila je ena dvojica.

Na Vitrancu za svetovni pokal

Sedmo leto bodo na pobočjih Vitrancu v Kranjski gori merili moči odlični smučarji celega sveta. V soboto, 9. marca bo na sporedu veleslalom, še zanimivejša pa bo nedeljska tekma v slalomu, ki se bo obenem štela tudi za točke v tekmovalstvu za svetovni pokal.

V tej konkurenci trenutno vodi z veliko prednostjo Francoz Killy, kot kaže že njegova prednost tolikšna, da mu točke v Kranjski gori niso niti potrebne, saj ga francoska zveza ni prijavila. Sicer tudi nekaterih drugih najboljših ne bo na startu, kar pa ne bo prav v ničemer zmanjšalo pomena prireditve.

Po dosedanjih prijavah petih držav — povabljenih je 21 držav — je sicer težko v celoti govoriti o tekmovalcih v Kranjski gori. Prav gotovo pa lahko trdimo, da bo konkurenca letos močnejša kot prejšnja leta. Omenimo naj samo nekatere, ki bodo najresnejše posegli za boljša mesta. Tak je Francoz Russel, ki je v tekmovalstvu za svetovni pokal na 16. mestu. Izmed že prijavljenih kaže omeniti tudi Švicarja Kälina in Minscha. Tu je še vrsta drugih mladih smučarjev, ki naj bi jim bila prav tekma v

Kranjski gori priložnost za uveljavitev. Pomembno vlogo bodo kot kaže imeli Švicarji, vendar ob dejstvu, da nam, ko to pišemo, še ni znana prijava Avstrijcev.

Jugoslavijo bo na tej prireditvi zastopalo 15 smučarjev. Med temi bosta oba najboljša z letošnjega državnega prvenstva Jeseničana Peter Lakota in Blaž Jakopič. Tekma bo prilika tudi za nekatere mlade, na katere morda lahko že v bližnji bodočnosti resnično računamo: Gazvoda, Kavčič, Gašperšič, Židan. Poleg omenjenih bodo iz naše občine nastopili še Andrej in Mirko Klinar, Pesjak in Pogachnik.

Zanimivo je tudi vedeti, kdo so bili zmagovalci na dosedanjih prireditvah.

1962 — veleslalom P. Stiegler (Avstrija), slalom E. Faich (Francija),

1963 — veleslalom G. Mau- duit (Francija), slalom P. Stiegler (Avstrija),

1964 — veleslalom J. C.

Killy (Francija), slalom M. Arpin (Francija),

1965 — veleslalom E. Bruggmann (Švica), slalom M. Arpin (Francija),

1966 — veleslalom W. Bleiner (Avstrija), slalom G. Perrillat (Francija),

1967 — veleslalom E. Riedl (NDR), slalom A. Blanchard (Francija).



Močna konkurenca in moštvo svetovnih asov smučanja med gostimi vratici bo prav gotovo privabilo tudi dosti obiskovalcev.

Cilj sobotnega veleslaloma bo v Brsnini, takoj nad cesto, cilj nedeljskega slaloma pa bo pod znanim esom pod srednjo postajo sedežnice.

T. L.

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

9. in 10. marca francoski barv. CS film FANTOMASOVA VRNITEV, ob 17. in 19. uri

11. marca ameriški barvni CS film HEROJI TELEMAR-KA, ob 17. in 19. uri

12. in 13. marca italijanski film MANDRAGOLA, ob 17. in 19. uri

14. marca ameriški film OBRAČUN V PODZEMLJU, ob 17. in 19. uri

15. marca francoski film NA STRANSKI POTI, ob 17. in 19. uri

16. marca ameriški barvni CS film ZA PEST DOLARJEV, ob 17. in 19. uri

Kino PLAVŽ

9. in 10. marca italijanski film MANDRAGOLA, ob 18. in 20. uri

11. in 12. marca francoski barvni CS film FANTOMASOVA VRNITEV, ob 18. in 20. uri

13. marca ameriški film OBRAČUN V PODZEMLJU, ob 18. in 20. uri

14. in 15. marca sovjetski film JUNAKI NAŠEGA ČASA, ob 18. in 20. uri

16. marca ameriški barvni CS film RANC SMRTI, ob 18. in 20. uri

Kino DOVJE

9. marca angleški barvni CS film V POPULARNEM RITMU

10. marca šp. frac. barvni CS film DAMA IZ BEJRUTA

14. marca francoski barvni CS film FANTOMASOVA VRNITEV

16. marca sovjetski film JUNAKI NAŠEGA ČASA

Kino KRANJSKA GORA

9. marca ameriški barvni CS film ALVAREZ KELLY

10. marca sovjetski film JUNAKI NAŠEGA ČASA

ZAHVALA

Ob težki izgubi ljubljenega očeta, starega očeta in brata

PETRA OMANA

se najlepše zahvaljujemo dr. Sajejcu in dr. Rosesteinovi za zdravljenje.

Iskreno se zahvaljujemo dobri Lojzki Košir in sosedom Mušičevim za hitro pomoč.

Prisrčna zahvala vsem darovalcem cvetja in prijateljem za izrečeno sožalje. Posebna zahvala godbi in pevcem za žalostinke ter vsem lastnikom osebnih vozil za dragoceno uslugo.

Iskreno se zahvaljujemo vsem organizacijam za poklonjene vence ter za poslovilne besede ob odprtem grobu in vsem tistim, ki so ga pospremil na zadnji poti k počitku.

Zalujoča hčerka Olga z družino, hčerka Silva in Hema z družino, sestre ter ostalo sorodstvo

14. marca italijanski film MANDRAGOLA

15. in 16. marca francoski barvni CS film FANTOMASOVA VRNITEV

Kino ŽIROVNICA

10. marca ameriški barvni CS film ALVAREZ KELLY

Gledališče

V soboto, 9. 3., ob 19.30: C. Golar VDOVA ROŠLINKA — veseloigra — gostovanje.

V nedeljo, 10. 3., ob 19.30: C. Golar VDOVA ROŠLINKA — gostovanj ena Breznici.

ZAHVALA

Kolektivu strugarne valjev Javornik se iskreno zahvaljujem za dobrodošlo denarno pomoč, ki sem jo prejela ob smrti dragega moža.

Marija Langus

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem sindikalnemu odboru HVŽ za denarno pomoč v času moje bolezni.

Janez Veber.

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru elektrodne oddelka se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila zelo dobrodošla v času bolezni.

Marica Kostič

ZAHVALA

Postaji milice se najtopleje zahvaljujem za hiter prevoz do zdravnika, kar je bilo zame, s počenim želodcem, življenjskega pomena. Za humano pomoč in rešitev še enkrat iskrena hvala.

Mirko Sterle
Jesenice

ZAHVALA

Ob smrti naše drage mame, babice in prababice

FRANČISKE JAVORSKI

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, znancem in prijateljem, ki so jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti.

Posebno se zahvaljujemo govorniku za poslovilne besede ob odprtem grobu. Hvala tudi vsem lastnikom osebnih avtomobilov za uslugo.

Zalujoči: hčerki Minka in Ivanka, sin Ivan z družino in ostalo sorodstvo

FOTOAMATERJEM IZ ŽIROVNICE

Foto klub »dr. France Prešeren« Žirovnica vabi vse ljubitelje fotografije na širši sestanek vseh članov. Pogovorili se bomo o obstoju našega društva in o nadaljnjem delu. Sestanek bo dne 8. marca (v petek) ob 19. uri v domu TVD Partizan Žirovnica.

Vabljeni člani in nečlani.

Odbor

MED SLOVENSKIMI BRALCI JE ŠE MNOGO TAKIH, KI NISO USPELI DOBITI ROMANA T. SVE-TINE

UKANA
I. in II. del

Zato razpisujemo prednaročilo:

a) za I. in II. del
knjigi vezani v celoplatno,
1472 strani — cena 140.— N din

b) samo za I. del
knjiga vezana v celo platno,
569 strani — cena 55.— N din

Zavod bo knjigi ponatisnil le v primeru, če bo dovolj prednaročnikov. Prednaročila sprejemamo do konca aprila 1968, knjigi pa bosta predvidoma izšli do novembra t. l.

Naročila v železarni sprejemajo referenti za kulturo in prosveto pri sindikalnih odborih.

Zavod Borec

Turni smuk planincev v Karavankah

V nedeljo, 3. marca so izvedli gorniki v organizaciji Planinskega društva — alpinističnega odseka Martuljek turni smuk prek Grajsčice v Karavankah.

Smuka se je udeležilo 12 planincev in alpinistov, članov PD Martuljek, Jesenice in Javornik — Koroška Bela. Zjutraj je rahlo naletaval sneg, ki je marsikoga odvrnil od nameravane ture. Škoda, ker je bil prikrajšan za lep izlet.

Krenili smo po cesti do vasi Srednji vrh. Dalje po zloženem kolovozu mimo planine Hudi hlevi, od koder se svet odpre v lepo gorsko krajino, kakršno si v Karavankah težko predstavljamo. Nadaljevali smo pot naprej po dolini Železnici, ki privede na prevalo blizu meje. Snežilo že dolgo ni več. Lenarili smo na soncu in smučali na bližnji gladki snežni visini.

Iz prevale smo prečili snežno pobočje pod mejnim grebenom. V lahkem smuku smo se znašli na planji Stare planine. Ozračje je bilo rahlo čadasto, zato smo zrlili le bolj obrise gora in naselij na Koroškem. Iz Stare planine pa je bil nepozaben smuk po srencu z rahlim novim pršičem po dolini med Murnovcem in Trupejevim Poldnem vse do planine Grajsčice. Pozabljen neznan svet je to za večino smučarjev in planincev. Zares čudovit! Odložili smo oprtnike in vozili po gladkih osončenih terenih Kresišča, smuk ali slalom, kar si je kdo pač želel. Bela opojnost!

Zal smo morali misliti na povratek. Skozi redki gozdni predel smo nato smučali do lovske kočice za Lepim vrhom in dalje po gozdni cesti do

Srednjega vrha, kjer nas je na okopelih pobočjih pozdravilo cvetje črnega teloha. Prehod iz zime v pomlad! Se kratek postanek v počitniškem domu v Srednjem vrhu in vrnili smo se za res lepo doživetje bogatejši v dolino z obljubo, da se spet kmalu vrnemo v zasnežene gore.

Janez Krušič

Za jugoslovanski hokejski pokal

V borbi za osvojitve tretjega jugoslovanskega hokejskega pokala se bodo 8., 9. in 10. t. m. Podmežakljo srečali najboljši hokejisti Jugoslavije.

V petek, 8. 3.:

ob 17.30 petkratni državni prvak HK PARTIZAN in dvanaestkratni državni prvak HK JESENICE;

ob 19.30 stalna rivala za naslov »vicešampiona« HK MEDVEŠČAK in HK KRANJSKA GORA;

v soboto, 9. 3.:

ob 16.30 prvak SR Srbije in SR Hrvatske — HK PARTIZAN in HK MEDVEŠČAK;

ob 19.30 jeseniški derbi: HK JESENICE : HK KRANJSKA GORA;

v nedeljo, 10. 3.:

ob 16.30 zmagovalce prvega

ZAHVALA

Kolektivu in sindikalnemu odboru elektrodne oddelka se najlepše zahvaljujem za izrečeno sožalje ob smrti očeta in matere ter za denarno pomoč.

Marija Srčič
elektrodni oddelek

ČESTITKA IN ZAHVALA

Vsem sodelavkam DE ša-motarna iskrene čestitke ob dnevu žena, obenem pa prisrčna zahvala za prejeto darilo.

Sodelavka
Angela Oblak

ZAHVALA

Zahvaljujem se sindikalnemu odboru predelovalnih obratov za denarno pomoč v času moje bolezni.

Daniel Kokošinek
predelovalni obrati

OBVESTILO

Obveščamo družbene organizacije in ostale interesente, da smo iz uporabe vzeli štiri električne računske stroje, firme Continental, starejše izvedbe in še v uporabnem stanju (seštevanje — odštevanje).

Interesenti se lahko javijo pri sekretarju železarne Jesenice vsak dan od 10. do 14. ure dopoldne.

UOS Železarne
Jesenice



Prizorišče nedeljskih tekem v smučarskih skokih za osn. šole



Moštvo HK Jesenice, ki je že dvanaštič osvojilo naslov državnega prvaka

12. naslov državnih prvakov

V torek se je na igrišču Podmežakljo končalo državno prvenstvo v hokeju na ledu. Za moštvo Jesenic je bilo končano že mnogo prej, saj je z zmago v Zagrebu proti Medveščaku bilo že vse odločeno. Letošnja hokejska sezona je prinesla našim fantom popolno afirmacijo ne samo na domačih tleh, temveč tudi v tujini.

Državno prvenstvo je bila spet samo formalnost kljub temu, da je dnevno časopisje napovedovalo največjo senzacijo, ki pa je ni bilo. Fantje so v državnem prvenstvu imeli nekaj slabih trenutkov, to pa je po številnih težkih in utrudljivih srečanjih za državno reprezentanco in v tekmovanju za alpski in evropski pokal tudi opravičljivo. Moštvo, ki je letos nastopalo samo z dvema napadoma, je bilo v zadnjih srečanjih zaradi poškodb igralcev precej oslabiljeno, vendar se tudi odsotnost igralcev ni dosti poznala, saj so ostali fantje izdržali vse fizične in psihične napore in zaključili letošnje državno prvenstvo s popolnim uspehom.

Za osvojitev dvanajstega naslova državnih prvakov jim jeseniška športna javnost iskreno čestita in želi, da bi trinajsti naslov ponovno ostal na Jesenicah.

Kranjska gora je po začetnih slabih igrah v zaključku prvenstva odpravila vse svoje nasprotnike in pripravila tudi največje presenečenje prvenstva, ko je premagala moštvo Jesenic in jim pripravila nekaj težkih trenutkov do srečanja z Medveščakom. Začetne prognoze, da bo Kranjska gora osvojila četrto ali peto mesto, se niso izpolnile. Moštvo je v precej pomlajenem sestavu doseglo največ, kar se je dalo doseči in sicer odlično tretje mesto.

Zagrebski Medveščak je v letošnjem prvenstvu precej napredoval, zato je tudi uvrstitev Kranjske gore na tretje mesto realna.

Zadnji rezultati:

Kranjska gora : Crvena zvezda 5:1 (3:1, 1:0, 1:0)

Pred 300 gledalci sta srečanje vodila Cebulj (Radovljica) in Križ iz Ljubljane. Kranjskogorci so bili ves čas srečanja boljše moštvo in so že takoj v začetku potisnili goste v obrambo. V zadnjih dveh tretjinah je tempo postal, največ zasluga za ugoden rezultat ima vratar Georgijević, ki je branil zelo dobro. Strelci za Kranjsko goro: S. Košir 3, G. Hiti 1, M. Jan 1, za goste pa Savič 1.

Jesenice : Crvena zvezda 9:0 (0:0, 2:0, 7:0)

V zadnjem srečanju je moštvo Jesenic brez težav premagalo borbene goste iz Beo-

grada. Srečanje je razočaralo maloštevilne gledalce, ki so na svoj račun prišli šele v zadnji tretjini, ko so domačini zaigrali precej boljše in dosegli sedem golov. Strelci za Jesenice: Klinar 3, B. Jan 1, Felc 2, I. Jan 1, Pirc 1, F. Smolej 1.

Sodnika Pavletič (Ljubljana), Cebulj (Radovljica).

Kranjska gora : Mladost 8:4 (4:1, 1:2, 3:1)

V zadnji tekmi letošnjega državnega prvenstva je Kranjska gora osvojila še dve točki in s tem odlično tretje mesto. Srečanje je bilo zanimivo, ker so se gostje dobro upirali domačim igralcem in celo drugo tretjino odločili v svojo korist.

Strelci za Kranjsko goro: Košir 1, M. Jan 2, Eržen 1, Hiti 4.

Za Mladost: Žižanovič 3, Grubišič 1.

-nik

Kegljanje na ledu in asfaltu

V organizaciji SGP Sava je bil v soboto na umetnem drsalističnem mednarodni turnir v kegljanju na ledu, na katerem je nastopilo 15 ekip iz Avstrije, Italije in Jugoslavije. Po rezultatih sodeč je bila borba za najboljša mesta precej izenačena, saj je bila razlika med prvo in sedmo ekipo samo dve točki.

REZULTATI: 1. Podljudelj (Avstrija) 19 točk, 2. Beljak (Avstrija) 18 točk, 3. Kranjska gora (Zerjav) 17, 4. Jesenice (Hudrič) 17, 5. Jakob (Avstrija) 17 točk.

V nadaljevanju republiškega prvenstva v kegljanju na asfaltu sta se v soboto in nedeljo srečali na Jesenicah ekipi Fužinarja iz Raven in Celja. Kegljači iz Celja so zmagali v obeh srečanjih in dosegli zadovoljive rezultate.

REZULTATI — SOBOTA: Fužinar 6.683 kegljev (poprečje 835), Celje 6.767 kegljev (poprečje 845).

NEDELJA: Fužinar 6.626 (poprečje 828), Celje 6.754 (poprečje 844).

-nik

Državno prvenstvo v Mavrovem

Letos so morali naši alpski smučarji na dolgo pot v Makedonijo na državno prvenstvo. Mavrovo je znano po vojno gradbišče. Tu so zgradili centrale, tu je 10 km dolgo umetno jezero, kjer se za dolinsko pregrado voda. Tu grade asfaltne ceste, ki bodo omogočile dostop v edinstveni gorski svet Šar planine. Iz Skopja vodi 65 km dolga asfaltirana cesta do Gostivarja, naprej pa še 20 km slabe ceste do Mavrova. Ta cesta bo še letos asfaltirana in tako bo dostop v Mavrovo na višino 1350 m sodoben. Nad Mavrovim so čez 2000 m visoki vrhovi s čudovitimi tereni. Tu so zgradili sedežnico z okrog 400 m višinske razlike na zelo lepih tekmovalnih terenih. Možnosti za nadaljni razvoj so idealne.

S tekmovalnega vidika je državno prvenstvo dobro uspelo. Po močni odjugi je sneg zmrznil, tako da so bili pogoji za vse enaki. Okoli 80 tekmovalcev se je potegovalo za naslove. Jeseničani smo lahko več kakor zadovoljni. Pokazali so se sadovi trdega dela prek celega leta. Ne smemo pozabiti, da tudi konkurenca ne spi, da se vsi trdo pripravljajo na tekmovalno sezono. Vsi naši tekmovalci so se potrudili po svojih močeh, toda na težkih progah načrti vsem niso uspeli. Glede na regularne pogoje (trda proga za vse), se je pokazalo tudi pravilno razmerje moči med posameznimi tekmovalci. Mladi so pričeli ogrožati starejše, kar je tudi pravilno za razvoj.

Smuk proga je bila v prvi polovici lahka in položna, v drugi pa zelo težka. Posebno zadnji del v cilj je bil nevaren. Tu je bilo več težkih padcev. Na celotnem tekmovanju sta se izkazala zlasti Peter Lakota in Blaž Jakopič.

REZULTATI — SMUK

(2 km, 600 m višinske razlike, 18 vrtic): 1. Peter Lakota, Jesenice, 1.34,8, 2. Jože Gazvoda, Branik Maribor, 1.35,1, 3. Marko Kavčič, Enotnost Ljubljana, 1.35,2, 4. Miran Gašperlin, JLA (Jesenice), 1.36,2, 5. Oto Pustoslemšek, Mežica, 1.36,3, 6. Andrej Klinar, JLA (Jesenice), 1.36,9, 7. Blaž Jakopič, Jesenice, 1.37,3, 8. Mirko Klinar, JLA, (Jesenice), 1.38,4, 9. Marko Židan, 1.39,0, 10. Andrej Ponikvar, k.40,8, 11. Lovro Markež, 1.40,9, 12. Boris Pesjak, 1.42,8, 13. Marko Žmitek, 1.43,4, 14. Milan Marolt, 1.43,7, 15. Janez Šmitek, 1.44,1 — vsi Jesenice.

Do 15. mesta je 12 Jeseničanov, če upoštevamo, da so tudi tekmovalci, ki so trenutno v JLA, Jeseničani. To je zelo lep uspeh Jesenic. Najboljše Hrvat je na 17. mestu, najboljši Bosanec na 24. mestu, najboljši Makedonec na 34. mestu, najboljši Srb na 40. mestu.

V soboto, dne 2. 3. je bil

slalom na spodnjem delu smuk proge. Proga je bila težavna, poledenela, postavljena v dveh tekih. Prvo je postavil Marjan Magušar, zvezni trener, drugo Gogo Popovski, domačin. Posebno druga proga je bila težavna in je bilo na njej mnogo diskvalifikacij in odstopov. Dolžina vsake proge je bila okrog 400 m in z višinsko razliko okrog 170 m. Prva je imela 60 vrtic, druga pa 70.

REZULTATI:

1. Peter Lakota, Jesenice, 1.49,43, 2. Blaž Jakopič, Jesenice, 1. 50, 79, 3. Marko Kavčič, Enot. Ljubljana, 1.52,33, 4. Andrej Klinar, JLA, 1.55,96, 5. Jože Gazvoda, Branik Maribor, 1.57,11, 6. Andrej Soklič, Tržič, 1.57,44, 7. Miran Gašperšič, JLA, 1.58,05, 8. Jože Svetina, Jesenice, 2.00,18, 9. Tone Vogrinc, Branik Maribor, 2.01, 35, 10. Alojz Fanelj, Fužinar Ravne, 2.03,78, 11. Stjepan Puhak, Zagreb, 2.04,76, 12. Milan Marolt, Jesenice, 2.04,79, 13. Boris Pesjak, Jesenice, 2.04,93, 14. Janez Šmitek, Jesenice, 2.11,71, 15. Marko Žmitek, Jesenice, 2.13,96.

Zadnja disciplina na programu je bil veleslalom, ki je bil dolg okrog 1700 m in je imel 60 vrtic. Medtem ko je bil smuk v slabem vremenu, ves čas je snežilo in tudi pri slalomu ni bilo dosti boljše, je bil veleslalom v lepem vremenu, le okoli poldne je nekoliko motila megla in nalahno sneženje za kratek čas. Uveljavil se je Blaž Jakopič, ki si je z naskokom v času priboril zmago v veleslalomu tudi še zmago v alpski kombinaciji. Tako je osvojil poleg Lakota dve prvi mesti in sicer v veleslalomu in kombinaciji.

REZULTATI — VELESLOM:

1. Jakopič, Jesenice, 1.23,26, 2. Kavčič, Enotnost, 1.24,50, 3. Gazvoda, Branik, 1.26,29, 4. Lakota, Jesenice, 1.26,72, 5. Gašperšič, JLA, 1.26,78, 6. Mirko Klinar, JLA, 1.27,37, 7. Soklič, Tržič, 1.28,03, 8. Pustoslemšek, Mežica, 1.30,04, 9. M. Žmitek, Jesenice, 1.30,89, 10. Puhak, Zagreb, 1.31,50.

Nekateri najboljši z dobrimi rezultati so bili diskvalificirani, tako npr. Andrej Klinar s časom 1.23 (ker je zgrešil vrtca), Markež, Marolt, Šmitek. Jeseniški železarji so pokazali predvsem veliko borbost in so dostojno zastopali Jesenice.

Kombinacija: 1. Jakopič, 2. Lakota, 3. Kavčič, 4. Gazvoda, 5. Gašperšič.

V ženski konkurenci je zmagala v smuku, slalomu in kombinaciji Majda Ankele, na drugem mestu je prav tako v vseh treh disciplinah Vida Tevž. Vse ostale tekmovalke precej zaostajajo za njima in posebno Jesenice bodo morale še mnogo storiti za vzgojo ženskega kadra.

-il.